Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 280 (6805)
НОЯБРИИН 28
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

СССР-эй табадахи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессиие 1958 оной декабриин 22-то Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1958 оной ноябриин 26.

Партимнай арад зонтоёо зүбшэлнэ

«1959—1965 онуудта СССР-ай арадай ажахые хүгжөөхэ хабарита тоонууд» тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд, «Ажабайдалай һургуулиин холбоо барилгые бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тезисүүд манай республика дотор айхабтар үргэнөөр, эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэлжэлнөөр.

КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ документнүүдэй хэблэлдэ толилогдоhонhоо хойшо хаа хаанагүй олон хүнэй хабаадалгатай суглаанууд, митингнүүд, партийна эдэбхитэдэй суглаанууд зарлагдана. Тэдээндэ хабаадагшад арадай ажахы болон соёл культурые хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые нэгэн һаналтайгаар дэмжээд, зорилгоонь урид амжалтатайгаар дүүргэхэ тодорхой амжээнүүдые хараална, дурадхалнуудые оруулна. Энээнэй дашарамдан партийна организацинуудай, гүрэнэй эмхи зургаануудай, газетэнүүдэй адресаар угаа олон бэшэг үдэр бүри ерэжэл, ерэжэл байнхай. Тиигэжэ арадаймнай һанал бодолоо элирхэйлэн, түрэл партитаяа зүбшэлнэ бшуу. Энээниие бүхы газетэнүүдэй номер бүхэн эли тодоор гэршэлнэ.

Ажалшадай энэ ехэ политическэ дэбжэлтэһээ уламжалан ажалай эдэбхи хэшээл бадарна. Республикымнай бүхы булан тохойгоор мүрысөөнэй шэнэ долгин эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээд, колхоз, совхоз, предприяти болон эмхи зургаан бүхэндэ ажалай баатаршалга гаргалга улам олошорно. Һаяхан оронноймнай нислэл—Москва хотын залуушуулай үүсхэлээр патриотическа шэнэ хүдэлөөн — коммунистическэ ажалай бригаданууд байгуулагдажа эхилээд, үдэр бүри үргэдэн, хаа хаанагүй бии боложо байнхай. Энэ хүдэлөөндэ манайшье республикын залуушуул эдэбхитэйгээр оролсобо. Улан-Удын «Механлит» заводой, ПВЗ-гэй, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой болон бусад олон залуушуул коммунистическэ бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Эрэлхэг зоригтой хүнүүд, басагаднай энэ зориһон зэргэеэ хүсэлдүүлхэл байха!

Гадна үбэлэй гурба һарын туршада үнеэн бүриин 700 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэһэн Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үүсхэл малшадай дунда халуунаар дэмжэгдэжэ байна. Ажалай баатаршалгын иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, бараг барашагүй олон байхал.

Коммунистическэ партиин хараалһан түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ оронноймнай бүхы ажалшадай эрмэлзэжэ байһаниие дээрэ дурсагдаһан баримтанууд эли тодоор харуулна. Совет хүнүүд түрэл партиингаа уряада иигэжэ харюусадаг заншалтай. Энэнь парти арад хоёрой хоорондоо эбдэршэгүй бата холбоо барисаатай байһые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ.

Партимнай гүрэн түрын удха шанартай бүхы асуудалаар ямар нэгэн шиидхэбэри абахынгаа урид арад зонтоёо зүбшэн хэлсэдэг, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлдэ, сэсэн мэргэн ухаан бодолдо түшэглэдэг бшуу. Парти арад хоёрой бата нэгэдэл манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгэй эшэ үндэһэ мүн болоно. Эгээл тиимэһээ партимнай ерэхэ долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонуудые, һургуули тухай асуудалые арад зонтоёо мүнөөшье зүбшэн хэлсэжэ байна бшуу.

Бүгэдэ арадай энэ зүбшэн хэлсэлгэдэ Совет гүрэнэй эрхэтэн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй. Энэ уялгаяа хүсэд дүүрэн бэелүүлхэ бүхы эрхэ нүхэсэл манай орон дотор хангагданхай. Колхознигууд, хүдэлмэришэд, совет интеллигенциин түлөөлэгшэдэй һанамжа, дурадхалнууд халуунаар дэмжэгдэнэ. Зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнуудаар һанамжануудаа бэшыт гэжэ манай газетэ бүхы уншагшадтаа хандана.

Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгые эдэбхитэй, дэбжэлтэтэйгээр үнгэргэхын тула партийна организацинуудай зүгһөө нилээд ехэ юумын хэгдэжэ байһаниинь элитэ. Олон тоото агитаторнууд, элидхэлшэд болон лекторнүүд фабрика, заводуудта, колхоз, совхозуудта, РТС ба эмхи зургаануудта ошожо, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Гэбэшье энэ хэрэгые зарим нютагуудта үшөөл һулаар эмхидхэһэн баримтанууд бии. Эдэ дутагдалнууд ойрын үдэрнүүдтэ усадхагдаха ёһотой.

Партийна эхин организацинууд, партиин айком, горкомууд, ажалшадай депутадуудай Соведүүд, гүрэнэй бүхы эмхи зургаанууд, хэблэл газетэнүүд ажал хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ябуулха зэргэтэй. Зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан асуудалнуудаар ажалшадай һанамжа, дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандаха, тэдэнииень дээдэ зургаануудта дамжуулха гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг болоно.

Ажахын болон культурынгаа һалбаринуудые асари ехэ далайсатайгаар хүгжөөлгэдэ ажалшадай эдэбхи үүсхэлые элсүүлжэ, түрэл партиингаа XXI съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө коммунистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

КОММУНИСТИЧЕСКЭ АЖАЛАЙ БРИГАДАНУУДАЙ НЭРЭ ЗЭРГЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭГШЭД БҮРИ ОЛОШОРОГ ЛЭ!

Үргэн замаар

Жаргалта һайхан коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан омог дорюун, задарюун согтой залуушуулнай коммунистическэ ёһоор мүрысэн ажаллажа, түрэл партиингаа XXI съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидэбэ. Тэрэ тоодо республикымнайшье залуушуул эдэ үдэрнүүдтэ коммунистическэ ёһоной мүрысөөндэ жагсажа байнхай.

Алдарта ажалаараа республика соогоо суурхажа байһан Улан-Удын сэмбын фабрикын бүлэг залуушуулые фотозураг дээрэ харанат. Эдэнэр замай холые залинта ажалаараа дабажа ябаһан алдарта залуушуулаймнай нэгэ хубинь гээшэ. Мүнөө эдэнэр ороной томо предприятинуудай нэгэн «Москва-Сортировочная» гэжэ депогой залуушуулай үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, коммунистическэ ажалай бригада гэжэ нэрлэгдэдэг болохын түлөө мүрысөөндэ оролсобо.

Ээрэлгын цех. Элдэб түхэлэй ээрэлгын станогууд жэрылдэн тодхогдонхой. Станогуудай нэгэ жэгдээр хүдэлхэ абяан соогуур залуушуулай хөөрэлдэхэ, энеэлдэхэ абяан үлэ мэдэг дуулдана.

—Коммунистическэ мүрысөөндэ жагсагшадта алдар соло. Мүнөө үдэрэйнгөө даабариие сагһаань урид дүүргэбэт, үлүүлэн дүүргэхыетнай хүсэнэб,—гэжэ нэгэ залуухан басаган омогтойгоор дуугараад, барижа ябаһан дэбтэр соогоо юушьеб бэшэнэ.

—Ангелина Васильевна, һанаагаа бү зобогты. Үдэшэлэн 200 процент гэжэ бэшэхэеэ бэлдэжэ байгаарайгты,—гээд, хараха янзада хори гарамгай наһатай, дунда зэргын бэетэй хүн сүлөө забдагүй ажаллажа байһан залуухан басаганай хажуу да ошожо, юушьеб даа заабаришална. Тэрэ басаганиинь ажаллажа байха хоорондоо хэлэһыень зүбшөөһэн хэбэртэй хирэ хирэ болоод лэ толгойгоо дохилзуулна.

Бидэнэр тэдэнэй хажууда ошожо танилсаад, ажал хэрэгүүд, шэнэ һонинууд тухайнь үгэ андалдажа эхилбээди.

— Зүб даа, коммунистическэ ёһоор мүрысэн ажаллахадаа партиингаа съездые эрхим бэлэгтэйгээр угтахабди,—гэжэ ээрэлгын цехын мастерай туһалагша, нэгэдэхи бригадын бригадир Сергей Яковлевич Шитов хөөрөөд, саашань үргэлжэлүүлнэ:—Манай бригадынхид коммунистическэ мүрысөөндэ оролсоод, **түрэл партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ түсэбһөө гадуур 1000 килограмм утаһа ээрэхэ гэжэ шиидээ. Тиихэдэ 1959—1965 онуудай түсэбые 6 жэлдэ дүүргэхэбди. Бидэнэр хэлэһэндээ заатагүй хүрэхэ байхабди. Мүнөө байгша оной түсэбые 9 һара соо дүүргээд, 1959 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһээр үнинэйбди.** Бригадамнай 9 хүнһөө бүридэнэ. Сугтаа ажалладаг нүхэдни намһаан бэшээрээ барандаа басагадууд аад, һарбайһанаа барижал шадаха хүнүүд даа.

Бригадир нүхэр Шитовэй хэлээшэ тон зүб. Үнэхөөрөөшье эндэхи басагад уялга абаад, тэрээнээ дүүргээгүй һаа һанаагаа амардаггүй юм. Тиимэл хадаа коммунистическэ ажалай бригада гэжэ нэрлүүлхын түлөө мүрысөөндэ оролсоходоо айхабтар ехэ уялгануудые абаа юм. Бригадынхидай урдаа табиһан зорилгонууд соо гол түлэб иигэжэ хэлэгдэнэ:

Коммунистическэ мүрысөөнэй далайсые бүри үргэдхэхын түлөө тэмсэхэ. Уялга абаал һаа тэрээнээ һайн дурааараа, бүхы хүсэ шадалаа гарган заатагүй дүүргэхэ, коммунизм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха. Ажал хүдэлмэреэ комплексноор оньһожоруулжа, автоматизацилһанайнгаа, мүнөө үеын техникэ болон технологи һайса шудалһанайнгаа, ариг сэбэрээр, шадабаритайгаар ажаллаһанайнгаа ашаар бүтээсэеэ дээшэлүүлхэ. Коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүн байхын түлөө соёл культура, мүнөө үеын эрдэм мэргэжэл шудалха, хуушан сагай үлэгдэлтэй саг үргэлжэ тэмсэхэ. Урдаа табиһан зорилгонуудаа хэн нэгэнэй дүүргээгүй һаань, тэрэниие коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүн байжа шадахагүй гэжэ тоолохо. Коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ гэшүүн байхын түлөө ажалдаашье, гэр бүлэдөөшье, зонойшье дунда бэеэ сэбэрээр, нягта зохидоор абажа ябаха, һамуу һалихай ябадалтай эрид шууд тэмсэжэ байха.

—Эдэ уялгануудаа бидэнэр заатагүй дүүргэжэ, коммунистическэ ажалай бригада болохо гэһэн нэгэн хүсэлтэйбди,— гэжэ тэндэ байһан нэгэ басаган мэдүүлээд, нүхэд тээшээ энеэбхилэн хараашална. Бэшэнииншье «тон зүб хэлэбэш» гэлдэһэн мэтэ урдаһаань хараад баһал энеэбхилэлдэнэ.

Энэ бригада фабрика соогоо нэрэтэй солотой болоһоор үнинэй юм. Бригадын гэшүүн бүхэн нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй магтаалтай ябахын түлөө саг үргэлжэ тэмсэжэ байдаг. Эдэнэрэй жэшээгээр ажаллажа байһан ээрэлгын цехынхид бүхы талааараа шалгаржа, фабрикынгаа дамжуулгын Улаан тугые 3-дахи һараяа бүхөөр барижа ябана.

Бригадын гэшүүд ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа байхынгаа хажуугаар эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг юм. Жэшээлхэдэ, бригадир нүхэр Шитов ВЛКСМ-эй цеховой комитедэй гэшүүн, Москвагай текстильнэ техникумэй 3-дахи курсын заочник юм. Тиихэдэ цехын комитедэй гэшүүн Ксения Кошелева, Клава Ковалева гэгшэд баһал тэрэ техникумдэ бригадиртаяа хамта һуралсажа байдаг. Тэрэшэлэн ээрэгшэд Зайцева Бакланова хоёр бүд нэхэлгын инженернүүд болохоор бэлэдхэжэ байнхай.

—Манайш дунда, хайшаншье таби, адли тэгшэ байхаар басагад бии даа. Тээ тэрэ Ксенимнай физкультурница хадаа үглөө бүри зарядка хэхэдээ манһаа шалгардаг, энэ Августашье даам, доминоо табяа һаа, тиимэ бэлээр хүндэ шүүгдэхэгүй байха. . .

—Баклановамнай бидэнэрээ магтаад, өөрыгөө мартажархибаш. Шиимнай фабрикынгаа суута дуушан бэшэ аалши—гээд, хажуудахи басаганиинь алтан шара гэзэгэнүүдээ эмирэн байха хоорондоо:—үгы, мүнөөдэр багшанарай амаралтын байшанда ошожо, концерт табихамнай аабза?

—Тиихэ, тиихэ, үдэшын 6 часта бултадаа суглархабди,—гэжэ Сергей Яковлевич согтой дорюунаар дуугараад:— Эгээл иигэжэ коммунистическэ ёһоор мүрысэжэ эхилбэ гээшэбди,—гэбэ.

Габшагай бэрхэ залуу басагадай ажал тухайгаа хүхюунээр хөөрэлдэжэ байхадань, тэдэнэрэй коммунизмын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаар бэлэн байһыень харахадаа баясамаар.

М. Гончиков.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир С. Я. Шитов продукциингаа шанарые һайжаруулха, үдэр бүриингөө даабариие ехээр үлүүлэн дүүргэхэ тухай бригадынгаа гэшүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Түрүү модошодой габьяата ажал

Шулуутайн леспромхозой Кокээтын модошодой алдарта хэрэгынь манай республикада эли болоһоор үнихэнэй юм. Пунктын модошод эрхим ажалайнгаа түлөө ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй дамжуулгын Улаан тугта, Бүхэсоюзна нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Профсоюзай ЦК-гэй дамжуулгын Улаан туг энэ пунктынхидта хоёрдохёо барюулагдаа. Дээрэ дурсагдаһан пунктдахи нүхэр Г. Филипенкын даадаг мастерска участогто нэгэдэхи шан барюулагдаа. Нүхэр Л. Соколовой даадаг мастерска участок пунктынгаа модошодой дунда хоёрдохи һуури эзэлнэ.

— Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездые зарлаха тухай мэдээсэл дуулахадаа манай модошод ажалай вахтада жагсажа, Агуухэ Октябриин һайндэр болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометрһээ бага бэшэ модо гүрэндөө үгэхэ уялга абаһан байгаа,—гэжэ модо бэлэдхэгшэдэй пунктын начальник нүхэр Пруидзе хөөрэнэ.

Пунктын модошод абаһан уялгаяа дүүргэхын зорилгоор бүхы хүсэеэ гаргаа. Илангаяа нүхэр Г. Филипенкын даадаг мастерска участогайхид бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан байна. Тэдэнэр октябрь һарын һүүлээр жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Энэ участогай бригада бүхэн түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Нүхэр Турсун Таксоновой, Гаян Минзановай бригаданууд участок соогоо онсо шалгарна. Мүнөө үедэ участогай бригада бүхэн үдэр бүри 1,5—2 нормо дүүргэнэ. Участок соогоо трактористнууд илангаяа һайнаар ажаллана. Участогай бүхы трактористнууд үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ ажаллахаяа ерэһэн юм. Гэбэшье эдэнэр мүнөө дүршэлтэй механизаторнууд болонхой. Залуу механизаторнууд машина, механизмуудаа һайнаар харууһалжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахые оролдоно. Трактористнууд Владимир Исаков, Иван Зубакин, электростанциин механик Максим Кушнарев болон бусад залуушуул оролдосотой һайнаар ажаллажа байна.

Эрхим ажалаараа суурхаһан түрүү пунктын модошод партиин XXI съездын хүндэлэлдэ бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын зорилгоор ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлнэ.

И. Аносов.

Буладай хэрэглэгдэдэггүй һалбари гэжэ байхагүй. Тон нарин хэрэгсэлһээ эхилээд, юрын зүйлдэ ашаглагдадаг бшуу. Буладгүйгөөр реактивна самолёдууд, химиин элдэб зүйлнүүд, үнгэ бүриин машинанууд, тала дайдые зэдэлүүлдэг трактор, комбайншье бүтэхэгүй ха юм. Булад ехээр хайлуулдаг гүрэн хүсэ шадал ехэтэй, баян дэлгэр байдаг гээшэ.

Хэрбээ 1913 ондо хаанта Росси дотор 4,2 миллион тонно булад хайлуулагдаа һаань, 1957 ондо манай орон соо 51,2 миллион тонно булад хайлуулагдаа. 1958 ондо манай гүрэн 55 миллион тонно булад хайлуулһан байна. Тиимэһээ 1913 ондо бүхэли жэл соо абтадаг байһанай шэнээн булад манай гүрэн мүнөө нэгэ һара соо хайлуулдаг болоо. Булад хайлуулдаг үйлэдбэреэр харин бүхы гүрэнүүдые ахнжа гараабди.

Советскэ Союзнай Англи, Баруун Германи, Итали гурбанайхитай адли хэмжээтэй булад хайлуулдаг болонхой.

1965 оной эсэс тээшэ 86—91 миллион тонно булад хайлуулха зорилго табигдана. Булад хайлуулга жэл соо дунда зэргээр 4,4—5,1 миллион тонноор ургаха. Долоон жэлэй һүүлдэ булад абалгаар Америкын мүнөө үеын хэмжээндэ хүрэхэ байнабди.

Автомобильна харгы барилга, заһабарилгада колхоз, совхоз, промышленна, транспортна, барилгын болон бусад предприятинуудай, ажахын организацинуудай хабаадаха тухай

Автомобильна харгы барилга, заһабарилгые һайжаруулха зорилгоор «Автомобильна харгы барилга, заһабарилгада колхоз, совхоз, промышленна, транспортна, барилгын болон бусад предприятинуудай, ажахын организацинуудай хабаадаха тухай» Указ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1958 оной ноябриин 26-да гаргаба.

Указай ёһоор нютагуудтахи автомобильна харгы барилга, заһабарилгада колхоз, совхоз, промышленна, транспортна, барилгын болон бусад предприятинууд, ажахын организацинууд хабаадаха ёһотой. Тиихэдэ нютагуудтахи харгы барилгада промышленностиин болон барилгын гол шухала һалбаринуудые хүгжөөхын тулада улсын ажахын түсэбэй ёһоор капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгые, материальна хэрэгсэлнүүдые гаргашалжа болохогүй.

Колхоз, совхоз, промышленна, транспортна, барилгын болон бусад предприятинуудые, ажахын организацинуудые харгын хүдэлмэридэ яажа хабаадуулха гурим болон болзорые, мүн харгын хүдэлмэридэ хабаадахаһаа хулжан зайсаһанай түлөө харюусалгые энэ Указда зохилдуулан, нютагуудтахи эрхэ байдалые хараада абажа, союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүд тогтоохо.

Энэ Указай гараһантай дашарамдуулан «Шоссейнэ болон юрын харгы бариха, заһабарилха хүдэлмэридэ хүдөөгэй хүн зоной хабаадаха тухай» СССР-эй ЦИК-гэй болон Совнаркомой 1936 оной мартын 3-най № 425 тогтоол хүсэндөө байхаяа болибо гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум мэдэрбэ.

В. ПЕТОНОВ

ҺАЙШААЛГА

Уужам СССР-эй үргэн үбсүүн дээрэ
Үүрэй толон алтан хашарһаар сасарба.
Далайн долгёор үдхэн тарян хээрэ
Дулаан һэбшээндэ дохин, найган матарба.
Огторгойн ододтол адуу малнууднай үдөөд,
Үлгэн талаараа хушууран бэлшэжэ тарана.
Үй түмэн шэнэ заводууд бодоод,
Үйлэдбэриин шэнэ техникэ, машина гарана:

Энэ болбол Партиимнай аша габьяа —
Эхэ түрэл Совет засагай абьяас.

Замбуулиниие тойрон хэмэл одомнай дабшана,
Заяагаа холбон алхалаал мантай арадууд.
Энхэ тайбан байдал хамгаалан жагсанабди,
Эрлиг дайсадые харгыһаа зайсуулан эрид шууд.
Хэрбээ дайсадай эхилбэл хангиргаад зэбсэгээ,
Хэлэнэбди тэдэндэ мартаһыень һануулан
зоригтойгоор:
Ябадаггүйбди амяа хараад, арһаа хэдэрээд,
Аюулһаа нүхэдөө абардагбди ходо эрэлхэгээр:
Энэ болбол Партиимнай сэсэн һургаал —
Интернациональна нүхэсэл сэсэг шэнгеэр ургаал.

Жэлһээ жэлдэ баяжажал байнабди, юрэдөө,
Жэгүүртэй шэнги алас холуур дэбинэбди.
Харанаб: ерээдүйн долоон жэлэй түсэбөөр
Хэды ехээр шэнээ орожо түбжэхэбди!
Арад түмэнэй ажабайдал жаргалаар бадарха,
Аялга дуунууд, шүлэгүүд эршэтэйгээр бэшэгдэхэ,
Эрдэм, соёл, гэгээрэл хүгжэн һалбарха,
Эрхэ сүлөөмнай улам саашадаа бэхижэхэ:
Энэ болбол Партиимнай аша габьяа —
Энхэ тайбан байдал мандуулха захяа!

Коммунизмын һаруул богоһо дээрэ гарабабди,
Хэрэм, байшангууд огторгой өөдэ эрмэлзэнэ.
Тоонуудай поэмэ—тезисүүдые дэмжэн угтанабди,
Түрэл орондоо шадалаараа туһалхые хүсэгдэнэ.
Хүдэлмэришэн анги, колхоз, совхозой ажалшад
Хүсэ мэдүүлэн габшагайшалха уялга абана.
Коммунис мүрысөөндэ эгээ бэрхэшүүл шалгарнад
Коммунис ажалай бригаданууд түрүүлэн ябана:

Энэ болбол Партиимнай аша габьяа—
Эхэ оромнай коммунизмда ойротон дабшаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 ОНУУДТА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ" НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТЕЗИСҮҮДЫЕ СЪЕЗДЫН УРДА ТЭЭ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

* * *

Ой модоной баялигые зүбөөр ашаглаха

Парти, правительство ой модоной промышленностиие хүгжөөхэ асуудалда саг үргэлжэ түйлай ехэ анхарал хандуулдаг байна. Промышленностиин энэ һалбариие хүгжөөхын зорилгоор КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1953 оной октябриин 7-до, 1955 оной августын 6-да тусхай тогтоолнуудые баталан абаһан байгаа.

Манай республикын ой модоной промышленность илангаяа һүүлшын жэлнүүдэй туршада түргөөр хүгжэһэн байна. 1946 онойхитой сасуулбал, 1958 ондо 4,3 дахин ехэ модо бэлэдхэгдэхэнь. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ ажалынь бүхыдөө оньһожоруулагдаа. Леспромхозуудта бүхэли жэл соо ажалладаг хүнүүд бии болоһон байна. Мэргэжэлтэд нилээд олошороо. Леспромхозуудта ажаһуугшадай байра байдалынь һайжараа.

Ажал хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһанай, үйлэдбэридэ түрүү технологиин хэрэглэгдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ дээшэлнэ. Продукциин өөрынь үнэ химдарна. Модо болбосоруулдаг предприятинууд жэл ерэхэ бүри ехэ продукци гаргадаг боложо байна. Модо хюрөөдэдэг заводууд 1955 онойхидо орходоо 19 процентээр ехэ материал хюрөөдэн гаргадаг болоо.

Манай республикын ой модоной промышленностиие хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй проектын ёһоор, 1959—1965 онуудта шэнэ, ашаглагдаагүй газарнуудта леспромхозууд бии болохо байна. Ерээдүйн долоон жэлэй туршада Байгал шадар, Хэжэнгэдэ, Хёлго, Химнэ голые зубшан модон бэлэдхэгдэдэг болохо юм. Байгал шадар модо бэлэдхэхын тула Баргажанай адаг хүрэтэр түмэр харгы бариха асуудалые шиидхэхэ шухала. Хёлго, Химнэ голые зубшан модо отолжо эхилхын тула хоёр шэнэ леспромхоз эмхидхэгдэжэ байна. Долоон жэлэй һүүл багта бүхы дээрээ 4 миллион кубометр модон шэрэгдэдэг болохо юм.

1959—1965 онуудай түсэбэй проектын ёһоор, хюрөөдэмэл материалнууд хоёр дахин ехээр гаргагдадаг болохо. «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд хэрбээ 1958 ондо 306 мянган кубометр модо хюрөөдэһэн байгаа һаа, 1965 ондо 700 мянган кубометр шахуу модо хюрөөдэхэ юм. Улан-Удын, Клюевскэ модоной заводуудай ойрын жэлнүүдтэ үргэдхэгдөөд, Онохойн модоной комбинадта, Байгал шадархи модо ашаалгын, Сэлэнгын модо ашаалгын базануудта шэнэ заводуудай баригдаад байхада отологдоһон модые байра дээрэнь тайража эд болгохо асуудал бодото дээрээ шиидхэгдэхэ байна. Иимэ ехэ хэмжээнэй модо тайрахын тула модо ехээр унагааха хэрэгтэй. Энээнтэй дашарамдуулан мүнөө үедэ тайрадагтал адли тиимэ ехэ шпал саашадаа тайрахын аргагүй болохо байна. Ерээдүйн долоон жэлэй туршада гэрнүүдые бүтээдэг 3 комбинат баригдажа тушаагдаха байна. Дээрэ дурсагдаһан комбинадуудай булта ажаллажа эхилхэдэ жэлдээ 770 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдадаг болохо.

1959—1965 онуудай туршада арба миллион 400 мянган түхэригэй мебель гаргагдадаг болохоор хараалагдана. Мүн тэрэшэлэн целлюлозно-саарһанай промышленность хүгжөөгдэхэ байна. 1965 ондо 70 мянган тонно хабтаһан гаргагдадаг болохо юм. Мүнөө бии байгаа леспромхозуудай нилээд олонхинь ерээдүйн долоон жэлэй туршада нэгэн доро хэдэн ажал хэдэг болохо. Тэдэ леспромхозууд модо отолхо зуураа, элдэб хайрсагуудые бүтээдэг, мебельдэ хэрэглэгдэхэ материалнуудые, мүн бусадшье зүйлнүүдые гаргадаг болохо байна.

Нэгэн доро хэдэ хэдэн ажал бүтээдэг леспромхозуудай отолһон модониинь бүри һайнаар ашаглагдадаг болохо юм. Зарим леспромхозуудта отологдоһон модонойнь 94—100 процентнь ашаглагдадаг болохо. Тиигэжэ ерэхэ долоон жэлдэ отологдоһон модоной үлэгдэл булта шахуу ашаглагдахаар хараалагдана.

Долоон жэлэй түсэбэй проектын ёһоор ажалай бүтээсэ нэгэ 1,3—1,4 дахинһаа бага бэшээр дээшэлхэ байна. Мүнөө үедэ байгуулагдажа байгаа хүсэтэ трактор, машинануудай, модо үргэдэг крануудай леспромхозуудта хэрэглэгдэжэ эхилхэдэ ажалай бүтээсэ илангаяа түргөөр дээшэлхэ. Модо бэлэдхэлгэ дээрэхи гол ажалынь бүхыдөө оньһожоруулагдахаар хараалагдана.

1959—1965 онуудай туршада модо бэлэдхэлгын капитальна хүдэлмэридэ мүнгэн зөөри һомолхо гурим урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нэгэ бага хубилгагдаха юм. Хэрбээ энээнэй урда тээхи долоон жэлэй туршада капитальна гаргашын 75 процентнь модо бэлэдхэлгэдэ гаргашалагдадаг байгаа һаа, 1959—1965 онуудай туршада модо болбосоруулгада 55 процентнь гаргашалагдаха болоно. Харин модо бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ оройдоол 45 процентнь гаргашалагдаха байна.

Арадай ажахыда зорюулан модо ехээр отолдог, болбосоруулдаг болохыноо хажуугаар отологдоһон модые арадай ажахын элдэб һалбаринуудта гамтайгаар гаргашалха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалха шухала гэжэ һанагдана.

Модо бэлэдхэдэг, мүн тэрэшэлэн ой модо харууһалдаг республикын организацинууд модо һайнаар бэлэдхэхынгээ хажуугаар, ой модо хамгаалха, ургуулха тушаа ехэ ажал хэхэ уялгатай. Шэнэ мододые тариха, модо отолхо гуримые наринаар сахиха асуудалда зохихо анхарал хандуулмаар болоо. Энээнтэй дашарамдуулан, модо отолхо, ой модоной ажахые гуримшуулха асуудалнуудые һайса хаража үзэхөөр саг тулаа гэжэ һанамаар. Мүнөө үедэ ой модоной ажахын, модо отолдог промышленностиин предприятинуудай хоорондоо холбоо барисаагүйгөөр ажалладаг дээрэһээ ой модоной промышленностиие саашадань зүбөөр хүгжөөхэ, ой модоной баялигые гамтайгаар ашаглаха тухай асуудалнууд хүсэд һайнаар тодорхойлогдоногүй.

Хэдэ хэдэн газарнуудта модод гам хайрагүйгөөр хюдагдана. Хэрбээ саашадаа иимэ гуримаар модо отололго үргэлжэлөө һаа, леспромхозууд модонойнгоо баялигые богонихон болзор соо хороохо болоно. Хэрбээ ой модоной баялигые Хүдөө ажахын министерствын мэдэлдэ байлгабал ой модые гамтайгаар ашаглаха асуудал саашадаа зүбөөр шиидхэгдэхэгүй байна гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ элирэн харагдана. Модоной ажахынуудта бии байһан мэргэжэлтэд, модо харууһалагшад гол түлэб ондоо ажалда хэрэглэгдэнэ гэжэ һанагдана. Тэдэнэр модо бэлэдхэлшэдэй ажалые хинан шалгаһан, эмхи зургаанууд хоорондын арсалдаае шиидхэһэн, сабшалангай газар таһалжа үгэһэн нэрэ зүүгээд лэ ябадаг болошонхой. Ой модоной ажахынууд өөһэдтөө зохихо машина, техникэ үгы байна. Гэхэ зуура леспромхозууд хүсэтэ машина, механизмуудаар баян, олон хүдэлмэришэдтэй туладаа ой модые һайнаар харууһалха, модо тариха ажалые амжалтатайгаар шиидхэхэ шадалтай.

Ой модоной промышленностиие саашадань түргөөр хүгжөөхын, ой тайгын баялигые гамтайгаар ашаглажа, мододы шэнээр тарихын тула ой модоной промышленностиин предприятинуудые модоной ажахынуудтай нэгэдүүлбэл зүйтэй гэжэ һанагдана. Тиимэһээ манай республикын леспромхозуудые модоной ажахынуудтай нэгэдүүлхэ шухала байна. Модоной ажахынуудай, леспромхозуудай хэхэ бүхы ажалынь түсэблэгдэхэ, арадай ажахын Совнархозой зүгһөө хинан шалгагдаха зэргэтэй.

1958 оной модо бэлэдхэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ леспромхозуудай хүдэлмэришэдэй бүхы хүсэ шадалые элсүүлхынгээ хажуугаар, ой модоной промышленностиие долоон жэлэй туршада хүгжөөхэ шухала зорилгонуудые мартаха ёһогүйбди. Республикын ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан зорилгоёо хүндэтэйгөөр бэелүүлхээр бэлэн байна.

П. АФАНАСЕНКО, «Забайкаллес» комбинадай начальник.

*

һү ехээр һаадаг болохын түлөө

Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой дүршэл ехэтэй һаалишан Дэжэд Баировна Эрдынеева энэ жэлэй үнгэрэгшэ 10 һарын туршада даажа байһан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2654 литр һү һаажа, республикынгаа колхозуудай һаалишадай дунда эгээл эрхим амжалта түйланхай. Дэжэд Баировна жэлһээ жэлдэ һү ехээр һаажа, артелиингээ ажахыда олзо доход горьтой оруулдаг юм. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ үнеэн бүриһөө 2750 литр һү һаажа, артельдээ гансаараа 32 мянга гаран түхэригэй ашаг олзо оруулаа һэн.

Түйлаһан амжалтаараа хэзээдэшье һанаагаа амардаггүй, зүдхэмжэтэй, оролдосотой энэ һаалишан байгша оной 10 һара соо үнеэн бүриһөө нёдондонойхиһоо 200 шахуу литрээр ехэ һү һаагаад байхадаа, жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө үшөө 350 литр һаажа, жэл соо 3000 литртэ хүргэжэ, алдарта партиингаа XXI съездые ажалай бэлэгээр угтахаар шиидэнхэй.

— Энэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ бэзэб. Мүн энээнээ дүүргэхэ арга боломжотойшье байнабди. Мүнөө үнеэднай байрада байлгагдажа, тусхай рационоор үбһэ, зелёнко, дуран соогоо силос, яһала горьтой ороохото тэжээл эдинэ, бүлеэн уһаар уһалагдана,—гэжэ һаалишан нүхэр Эрдынеева хөөрэнэ.

Нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа бүри ехэ һү һааха уялга абанхай.

Зураг дээрэ: һаалишан Д. Эрдынеева.

Г. Цыдыпов, «Кударинский колхозник» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Фотонь авторай.

* *

Малайнгаа ашаг шэмые бүри ехээр дээшэлүүлхэбди

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые манай колхозой гэшүүд ехээр һонирхон, һайшаан угтаба. Коммунистическэ партиин тодорхойлон зохёоһон долоон жэлэй түсэб ехэ удхашанартай байна. Энээниие дүүргэхэдээ манай Эхэ орон коммунизмда орохо замдаа шэнэ, ехэ алхам хэхэ.

Эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохын тулада ороной хүдөө ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһые манай артелиин жэшээ дээрэһээ харанабди. Манай колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 1 миллион 700 мянган түхэригэй олзо доход абаһан байгаа һаа, энэ жэлэй арба һара соо иимэ олзо оруулаад байнабди. Ниитымнай ажахы үдэр бүри хүгжэн һалбарна, хубаагдадаггүй фондмнай улам нэмэнэ. Малай ашаг шэмэ дээшэлжэ байнхай. Гансахан жэл соо нооһо хайшалалга нэгэ хахад дахин ехэ болоһон байха юм. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, хонин бүриһөө нооһо хайшалалга нэжээд килограммаар нэмээ. Эхэ хонин бүриһөө нэгэ—нэгэ хурьга абажа, томо болгообди. Үнеэн бүриһөө һү һаалга нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 350 литрээр ехэ болоо.

Манай колхознигууд ажалта үдэртөө нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ талха таряа, мүнгэ хубаахань. Колхознигуудай ажалай эдэбхи, үүсхэл бүри ехэ боложо байна. Энээнэй ашаар манай артель малай үбэлжэлгэдэ хаһа саг сөөгоо бэлэдхээ, үбэлэй байрануудай дэргэдэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл ... жэ абаа.

Партиин XX съездын түүхэ... шиидхэбэриие бэелүүлэн, колхоз... гэшүүд хүдөө ажахын продук... нилээдгүй ехээр абадаг боло... байна. Хэрбээ 3—4 жэлэй саа... үнеэн бүриһөө 400—500 литр ... жэл бүри һаадаг байһан аад, мүн... тэрээнһээ 2,5—3 дахин ехые һаа... Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1600 лит... һээ бага бэшые һаахабди.

1959—1965 онуудта СССР-эй ар... дай ажахые хүгжөөхэ даабари... тоонуудаар урмашан, манай гурб... дахи комплексно бригадын гэшүү... 1959 ондо үнеэн бүриһөө 1800 лит... һү, һаахын, хонин бүриһөө 7—... килограмм нарин, нарибтар нооһ... хайшалхын, бригадынгаа тарил... бүхы талмайһаа шэнисын баян у... гаса абахын түлөө тэмсэхэ байна.

Ерэхэ долоон жэлэй түсэб манай ороной хүсэ шадалые улам бэх... жүүлхын тулада, совет хүнүүд... ажана амгалан байдалые бүр... баян болгохын тула хараалагдаһан байха юм.

Энэ түсэбые дүүргэхэ хэрэг бид... нэрэй гарта. Тиимэһээ Совет гүрэн... хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шад... лаа зорюулхабди гэжэ парти... найдуулха байнабди. Долоон жэлэй... турша соо манай Эхэ орон айха... тар ехэ алхам хэхэ бай... Эгээл тиимэһээ совет хүн бүхэн, т... рэ тоодо бидэ колхознигууд, ш... тезисүүдые ехэ баяртайгаар угта... бди.

Д. Гармаев, Мухаршэбэр... аймагай «Үнэн» колхоз... 3-дахи комплексно бригад... бригад...

Шэнэ үеын дуунуудые найруулха

Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын коллектив эдэ үдэрнүүдтэ даабарита тоонууд тушаа тезисүүдые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байна. Һаяхан эндэ нээмэл партийна суглаан боложо, КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсээ. Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Р. Сафронов энэ суглаан дээрэ элидхэл хэхэ зуураа, ерээдүйн долоон жэлэй туршада манай ороной арадай ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэхэ зам тухай тодорхойгоор зураглан харуулаа. Ерээдүйн долоон жэлдэ манай ороной экономикын улам түргэнөөр хүгжэхэдэ совет арадай ажабайдалынь бүри һайжарха болоно,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Совет арадай үмэнэ иимэ харюусалгатай зорилгые партиин табяад байхада театрын хүдэлмэрилэгш... мэргэжэл шадабаряа улам дээш... лүүлжэ, арад зониие коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүл... уялгатай байна.

Совет хүнэй һайн һайхан сэдьх... лые магтан дуулаһан зүжэгүү... театрын сценэ дээрэ үшөөл бага... табигдана гэжэ суглаан дээрэ үг... хэлэгшэд мэдүүлээ. Харагшад... конференцинүүд театрта ехэ үе... үнгэргэгдэнэ гэжэ мүн лэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Ерэхэ жэлэй апрель һарада Мос... вада болохоёо байгаа Бурядай ли... тература, искусствын декадада хай... шан гээ һаа һайнаар бэлэдхэхэ т... хай хэдэ хэдэн шухала дурадхал... нуудые суглаан дээрэ үгэ хэлэгш... оруулаа.

Н. Маторин.

Политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха

Улан-Удэ городой ажалшад политическэ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр түрэл партиингаа түүхэтэ XXI съездые угтажа байна. Мүнөө город соо хаа хаанагүй митинг, суглаанууд боложо, КПСС-эй XXI съездэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые, партиин ЦК-гэй Пленумээр һайшаагдаһан документнүүдые зүбшэн хэлсэнэ.

Энэ хэлсэлгын үедэ хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд долоон жэлэй түсэб тухай ехэ омог баяртайгаар хөөрэлдэжэ, ажал хүдэлмэреэ һайжаруулха, үйлэдбэридэ түрүү техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, машина, зэмсэгүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тухай олон үнэтэ дурадхал оруулна. Тэдэниие согсолон шэнжэлжэ үзөөд байхада, манай предприятинуудта хэрэглэгдээгүй ехэ арга боломжонуудай бии байһаниинь элирнэ.

Партиин XXI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөн бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрээд, ехэ аша үрэ үгэжэ байнхай. Городой промышленность продукци бүтээн гаргаха 10 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Октябриин 23-да түсэбһөө гадуур 55 миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаад байгаа. Тэрэ тоодо 30 мянган кубометр хюрөөдэмэл модон, 150 мянга гаран метр бүд, 2 миллион үлүүтэй банка консервэ түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

Политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие тусхай шэглэлтэй, тодорхой зорилготой, тон эдэбхитэйгээр ябуулхада, ажалай амжалта түйлагдадаг, ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл бадардаг байна.

Һаядаа городой партийна организаци «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд» тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зондо тайлбарилан ойлгуулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Манай орондо коммунистическэ общество байгуулха дэлгэрэнгы программа энэ түсэб соо табигданхай. Мүнөө город дотор 4 мянга гаран агитатор, хэдэн зуун пропагандистнууд зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Ерэхэ долоон жэл соо манай ороной арадай ажахын, соёл культурын, зоной байдалай ямараар хүгжэхэ, һайжарха байһан тухай, экономико, соёл культура болон эрдэм наукаяа хүгжөөхын тулада Коммунистическэ партиин, тэрэнэй ленинскэ ЦК-гэй али тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байдаг тухай хөөрэжэ үгэнэ.

Партийна организацинууд зоной дунда ябуулдаг политическэ хүдэлмэриингөө арга методүүдые саг үргэлжэ һайжаруулна. Лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн гэхэ мэтэнүүдһээ гадна, һүүлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин олон шэнэ арга дүршэл бии болоо.

Саг үргэлжын агитпунктнуудые бии болгожо байһан партийна организацинуудай үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ хэрэгтэй. Мүнөө городто 23 иимэ агитпункт бии. «Рассвет» клубай дэргэдэхи агитпунктын һайшаалтай дүршэлые онсолон тэмдэглэмээр. Энэ агитпункт мүнөө ажалшадай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин ёһотой гулamта болонхой. Эндэ ходо хөөрэлдөөн боложо, лекци, элидхэлнүүд уншагдажа, долоон хоног соо дүрбэ дахин консультаци эмхидхэгдэжэ байдаг. Энэ зорилгоор бэлэдхэл һайнтай агитаторнууд, пропагандистнууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, нютагай Соведүүдэй депутадууд, сүүд, прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд агитпункт соо ээлжээгээр дежурлажа байдаг болоо. Һарадаа хоёр дахин культурно-гэгээрэлэй ямар нэгэн ехэ хэмжээ-ябуулга хараалагдан бэелүүлэгдэнэ. Тиихэдээ хроникальна гү, али шэнжэлхы ухаанай фильм харуулалсадаг, уран һайханай бүлгэмэй наада зугаа эмхидхэгдэдэг байна. Тэрэшэлэн эндэ аман үгын журнал гаргагдана.

Агитпунктын эдэ хэмжээ-ябуулгануудые ажалшад айхабтар ехээр һонирходог, эндэ ходо ерэжэ байдаг болоо. Үхибүүдэй наадаха, сэнгэхэ комнатонууд нээгдэнхэй. Эндэ эхэнүүд багахан үхибүүдээ абаад ерэдэг юм.

Мяха-консервын комбинадай, ПВЗ-гэй табадахи участогай, мүн бусад зарим клубуудай дэргэдэхи саг үргэлжын агитпунктнууд хүдэлмэреэ шадамараар, һонирхолтойгоор эмхидхэнэ.

ПВЗ, шэлэй завод, түмэр харгын узел гэхэ мэтын олон предприятиин цехүүдээр долоон хоногтоо нэгэ дахин политическэ һонин дуулгагдажа байдаг.

Сэмбын фабрикада, модоной заводто радиогазетэ эмхидхэгдээ. Орон дотор, хилын саана боложо байһан һонин үдэр бүри, өөһэдынгөө радиоузелһаа 15—20 минутын туршада дамжуулагдадаг, үнгэрһэн үдэрэй мүрысөөнэй дүнгүүд тухай хэлэгдэдэг, түрүүшүүлэй, врачууд болон бусад мэргэжэлтэдэй хөөрөөн, зүбшэл эмхидхэгдэдэг, уран һайханай бүлгэмэй концерт дамжуулагдадаг.

Энэнь ойлгууламжын хүдэлмэридэ шухала удхашанартай арга байһанаа харуулба. Энээнэй ашаар мүрысөөнэй ябасые зондоо ходо дуулгажа байха, шэнэ, түрүү юумэнүүдые саг дары мэдэжэ, дэлгэрүүлжэ байха, дутуу дундануудаа элирүүлхэ, гээгдэжэ ябаһан, ажалай журам эбдэһэн хүнүүдые хурсаар шүүмжэлхэ арга олдоно. «Асуудал ба харюугай» үдэшэнүүд урдынхяараа баһал зониие һонирхуулжа байдаг. Иимэ үдэшэнүүд мяха-консервын комбинадта, судна заһабаридаг, бүтээдэг заводто, паровозно деподо хараалагдаһан болзортоо ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Уласхоорондын байдал тухай асуудалаар, парти, правительствын шухала шухала шиидхэбэринүүдээр, ажалай, ажаһуудалай, салин хүлһэнэй асуудалнуудаар, ариг сэбэрые сахиха, эрдэм соёлой темэнүүдээр зоной һонирхолые хараадаа абан, бодомжотойгоор табигдаһан асуудалнуудта коллективэй хүтэлбэрилэгшэд, тусхай мэргэжэлтэд, һайн пропагандистнууд, тэрэшэлэн райкомой, горкомой секретарьнууд, нютагай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд харюу үгэдэг байна.

Иимэ үдэшэнүүдые эмхидхэхэдэ, хүтэлбэрилхы нүхэд улад зонтой улам һайн барисаатай болодог, тэдэнэй эрилтэ болон хүсэл эрмэлзэлгые хүсэд мэдэжэ абадаг, ажалшадай гомдол, гуйлтануудаар саг дары хэмжээ абадаг байна. Һүүлэй үедэ Октябрьска райондо шажан мүргэлэй ямар хоротой байһан тухай, һайн һайханаар ажаһууха тухай асуудалнуудаар һонирхолтой үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ.

Ойлгууламжын хүдэлмэреэ удхатүгэсөөр, шанар һайнтайгаар ябуулха шухала. Энэ ушар агитаторай политическэ эрдэм бэлэдхэлһээ, олониитэ зонтой тэрэнэй хэр хөөрэлдэжэ шадаха байһанһаа дулдыдадаг. Тиимэһээ агитаторнуудтай ябуулха хүдэлмэри парторганизациин гол анхаралда байха зэргэтэй. Агитколлективүүдтэ агитаторнуудай семинар зарлахаһаа гадна, партиин Советскэ, Железнодорожно райкомуудай зүгһөө барилгын организацинуудта агитаторнуудай һургуули эмхидхэһыень һайшаамаар, Эдэ һургуулинуудта дүршэл багатай, залуу агитаторнууд оруулагданхай.

Партийна, советскэ хүтэлбэрилхы эдэбхитэдэй өөһэдөө, бэеэрээ хабаадалсадаг, хөөрэжэ үгэдэг байхадань, политическэ хүдэлмэри үрэ ехэтэй байдаг. Парти, правительствын политика болон шиидхэбэринүүдые зондо һайнаар ойлгуулхын тула КПСС-эй горком, райкомууд партийна, советскэ органуудай, профсоюзай организациин хүтэлбэрилхы нүхэдтэ лекци уншуулдаг, элидхэл, хөөрэлдөө хэлгэдэг болоо. Элидхэлшэдтэ туһаламжа болгон, партиин горком һонирхолтой мэдээнүүдые суглуулдаг, городто ямар һонин боложо байһаниие тэдээндэ дуулгадаг, ямар шухала зорилгонуудай табигдаһые хэлэжэ үгэдэг. Хүтэлбэрилхы нүхэд арад зонтой иигэжэ хөөрэлдэхэдөө, тэдэнэй ямар һанал бодолтой, хүсэл эрмэлзэлгэтэй, ямар шэнэ дурадхалтай байһыень мэдэхэ, зоной хүсэлые таажа, политическэ хүдэлмэри ябуула... байна бшуу.

Тиигэбэшье город соо ябуулагда... жа байгаа политическэ хүдэлмэриин... дутагдалнууд үгы гээ һаа, бур... шаг болохо. Олонхи ушарта хөөрэл... дөөн, лекци уншалган, элидх... юрэнхы, халирхай байдаг, зони... һонирхуулдаггүй.

Ойлгууламжынгаа хүдэлмэриие... гансал агитаторнуудта тохожо... дог партийна организацинууд би... Мүн «гайтайхан» гэгдэдэг асуудал... нуудта харюусажа шадахагүй, ... хардашадаг, гээгдэнги һанал бодол... нуудта тодо, ёһотой харюу үгэж... шадахагүй хүнүүд агитаторнууд... дунда бии байдаг. Гэхэ зуура ол... хон хүтэлбэрилхы нүхэд — манай... партийна, советскэ, ажахын һайн... бэлэдхэлтэй хүнүүд саг үргэлж... лекци уншажа, элидхэл, хөөрэлдөө... хэжэ байдаггүйнь гэмшэлтэй. Ажал... шадые политическэ талаарнь хүмүү... жүүлхэ хэрэгтэ интеллигенци бо... гаар хабаадуулагдана.

Дутуу дундануудаа усадхаха, зо... ной дунда ябуулагдадаг ойлгуулам... жын хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэ... лые согсолон дэлгэрүүлжэ, өөһэдтө... хэрэглэжэ байха ёһотойбди.

КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пле... нумэй материалнуудые гүнзэгыгөөр... ойлгуулха гээшэ парторганизаци... нуудай гол шухала зорилго болон... Политическэ бүхы хүдэлмэри эн... зорилгодо шэглүүлэгдэхэ ёһотой. Тиимэ хадань соёл сурталай хүдэл... мэриин бүхы арга—хөөрэлдөө, элид... хэл, лекци уншалга, харуулан ой... гуулха агитаци, хэблэл, радио, агит... пункт болон соёл гэгээрэлэй эмхи... зургаанууд булта хэрэглэгдэхэ зэр... гэтэй.

Ц. ДОНДУКОВ, КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ҮХИБҮҮДЭЭ ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ, АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙ БЭРХЭ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

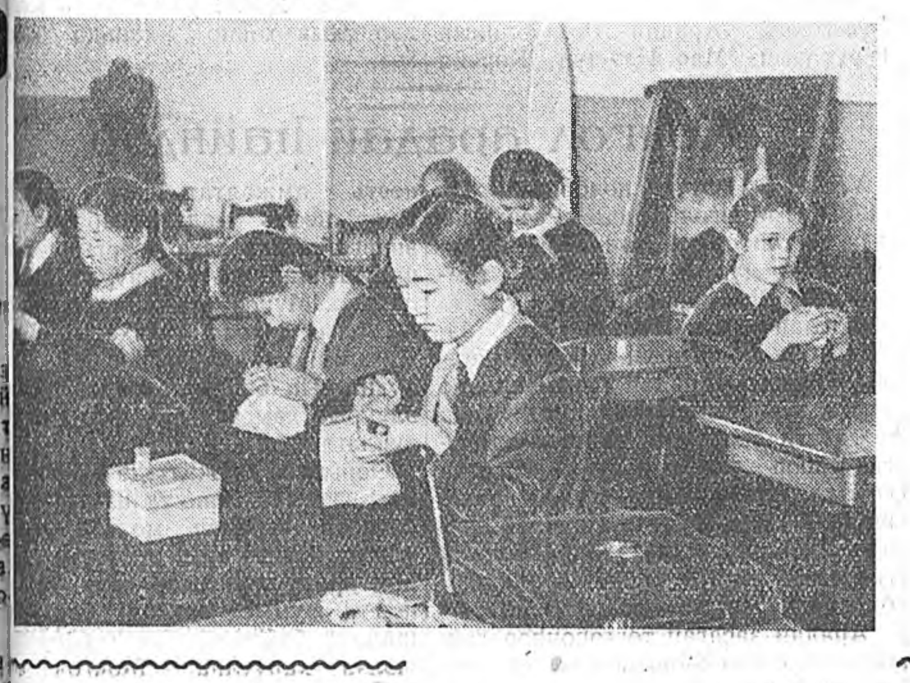

Улан-Удэ хотын 1-дэхи һургуулида хубсаһа эсхэлгэ, оёлгын кабинет нээгдээ. Тэндэ хүлөөрөө оёдог 12 машина, «Тула» гэжэ маркын электрын хүсөөр оёдог 4 машина табигдаа.

Тус һургуулиин 5—10 классуудта һурадаг 151 басагад гэрэй ажалда һуража байдаг. Тэдэнэй хэшээлые Н. А. Балурова багша хүтэлдэг. 7—8 классуудта һурадаг басагад хүүгэдэй садай захилаар хубсаһа оёдог болоо.

Үхибүүд ажалдаа айхабтар абьяастай, дуратайгаар хүдэлжэ эхилээ.

Фото текст хоёрынь Л. Хайдуровай.

Ажал хэжэ һуранабди

Балдан, ши мүнөө үдэшэ сүлөө-ха яаш, кинодо ошохомнай, гээд Аюша Доноев нүхэртөө аба.

Юугээ хэлэнэш, мүнөө бишни оороо угаахамнил. Үшөө углөө-сайн уһа бусалгаха, түлеэ ха-аб,—гэһээр Балдан Бадмаевай ааһаа гаража ошоходонь:

Шимни али мүнөөдэр юм «аал-минии ээлжээн нүгөөдэр болоно гээд Аюша үлэшэнэ.

Имэ хөөрэлдөөн багшанарай итудай студентнүүдэй хамтын ада һаяхан болоо һэн. Хэрбээ нэ урда шорой бог хамаха, уһа бусалгаха, һүни үдэрэй улшад, вахтернуудаар ондоо ай хүнүүд байдаг һаа, харин эдэ бүгэдые студентнэр өөһэ-хэдэг болоо. «Гансал ном байха бэшэ, мүн баһа хэжэ һурахамнай», «хам-байра манай гэр ха өөһэдөө ариг сэбэрээр байха ай зорилго» гэжэ студентнэр ан дээрээ хэлсээд, институ-гаа дирекцидэ хандаһан юм. туйлтыень зүбтэй гэжэ тооло-байгаа. Хамтын хоёр байрада он зуугаад басагад, хүбүүд аг. Имэ олон зон хамтаараа сэбэрые сахиха уялга абаха-аа нарин нягтаар байнгүй яа-Мүнөө алишье комнатодо оро-най нюдэ һаргаама сэбэр, һа-байдаг болоо.

ЛӨӨДЭРЭЙ БАГШАНАР

Аша-Нима Эрдынеевэй дүрбэн ай саада тээ институдта һурахаяа ошоходо, хэзээ дүүргэжэ, хүн болохо юм ши даа, аяар дүрбэ—табан жэл үдыл байна даа... гэлдээ бэлэй. Баргажан нютагаархидынь.

...Республикымнай интернат-һургуулиин 9 «А» класс соо нэгэ һурагшын ородой гайхамшаг драматург А. Н. Островскиин «залинта аадар» гэжэ драма тухай хөөрэжэ дүүргэхэдэнь:

— Удхыень һайн мэдэнэш, теэд драмын гол нюурнуудай абари зангые һулаар мэдэнэш, гэртээ дахин номоо һайса хараарай, — гээд Даша-Нима һуулгана. Тиихэдээ 5-дахи курсын студент Эрдынеев ород литератураар туршалгын хэшээл үгэжэ байна гээшэ. 4 жэл соо дээдэ һургуулида һуража олоһон эрдэм шадабаряа дүүрэнээр хэрэглэн, иимээр практика гаража байһан студентнэр энэ һургуулида олон. Жэшээлхэдэ, Саян Балданов, Валентина Забанова гэгшэд хэшээл һайнаар үнгэргэхэһөө гадна, һурагшадай дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын, спортын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг. Эдэнэр һурагшадтаяа хамта кино, театр ошохо, уран һайханай номернуудые бэлэдхэхэ гэхэ мэтые ходо эмхидхэжэ байдаг юм. Мүнөө литератураар хэшээл үгэжэ дүүргэээд, ород хэлэ заажа эхилээ. Тиигэжэ дала тухай хүбүүд, басагад ород, бурят хэлэ бэшэг зааха багшанар болоод, ерэхэ хабар элдин тэнюун Бурят нютагуудаараа тарахань.

В. Очиров.

Үдэшын, заочно һургуулинуудые олон болгохо

Би дунда һургуули дүүргээд, нютагтаа хүдэлжэ байнаб. Нэгэ—хоёр жэл ажал хэжэ шадабари дүршэлтэй болоод, һуралсалаа үргэлжэлүүлхэдэ алишье талааараа ашатай туһатай гэжэ ойлгогдоо.

Һургуулиие ажабайдалтай нягта холбоо барисаатай болгохо гэһэн парти, правительствынгаа хэмжээ-ябуулгые һайшаахатаяа хамта, нэгэ дурадхал оруулхые хүсэнэб. Арбадахиие гү, али 7—8 класс дүүргэһэнэй һүүлээр хүдэлөөшэд хүдөөдэмнай яһала бии байха, саашасаашадаа бүри олон болохонь лабтай. Гэхэ зуура Хэжэнгэ тосхондохи гансахан һургуули аймаг соохи залуушуулай эрилтые хүсэд дүүрэн хангажа шадахагүйнь элитэ. Тиимэһээ, жэшээнь, Чесанада, Доодо Худанда, Дээдэ Хэжэнгэдэ үдэшын дунда һургуулинуудые нэмэжэ нээхэ, нэгэ заочно һургуули бии болгохо шухала гэжэ һананаб. Ажал һуралсал хоёрые адли тэгшээр ябуулха гээшэмнай һурахаяа огто болёод, хүдэлжэ орохо бэшэ, харин хүдэлжэ байгаад һураха, һуража байгаад хүдэлхэ гэһэн удхатай ха юм.

Н. Балданова.

Хэжэнгэ.

Хамтаараа хэлсэжэ шиидхэе

...гажа, үдэжэ ябаһан залуу ...иие хүмүүжүүлжэ, һургажа, ...мэргэжэлтэй кадрнууд бол... арадай ажахын бүхы һалбари... соёл культурада бэлдэжэ үгэхэ ...Коммунистическэ партиин, ...гүрэнэй арюун һайхан анха... хододоо байха ёһотой гэжэ ...агууехэ багша В. И. Ленин ...г байгаа.

...ажабайдалтай һургуулиин хол... барисаае бэхижүүлхэ, орон до... арадай гэгээрэлые саашадань ...ээхэ, тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, ...Р-эй Министрнүүдэй Советэй ...үүд уг зорилгоороо, удхаша... араа Ленинэй һургаал, зааба... эшэ үндэһэ абанхай. Манай ...шэнэ хүнэй ямар байха тухай... документ дотор дэлгэрэнгы... хэлэгдэхэ зуураа, «...эрдэмэй ...үндэһэ гүйсэд шудалан болбо... моральна шанар шэнжээ... арюун сэбэр, бэе махабадаараа ...солбон байха ёһотой» гэжэ ...глэгдэнэ.

...хибүүдые, залуушуулые комму... ...ическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ ...алай урда урдынхиһаа угаа ...ар табигдаад байһан энэ үедэ ...ай гэгээрэлые саашадань хүг... ...асуудалнуудаар һанамжаяа ...дуран хүрэнэ.

1. ЭХИН ҺУРГУУЛЯАР

...най республикын бурят һур... ...нуудаар 1947 ондо бэлэдхэлэй ...суд нээгдэһэн юм. Аяар арба ...гай жэл соо тиимэ классууд ...өө үүргые дүүргээд, мүнөө ...гүй болошоо гэжэ һананаб. ...ай һүүлээр эрдэм мэргэжэл ...тай багшанарай үсөөдэдэг, он... бэрхэшээл заримдаа то... ...одог, тиигээд үхибүүдэй һур... ...да орохын урда тээхи бэлэд... ...хиршаг байһан гээшэ. Тэрэ саг ...нгэрөө. Мүнөө түрэлхид өөһэ... ...рдэм һургуулитай болоо, дээдэ ...эжэлтэй багшанар хаа хаана... ...лошороо. Һургуулинуудые ху... ...аха тухай асуудал шиидхэхэ... ...«нулевой» гэжэ нээрээл нэрэдээ тааруу болошонхой классуудые болюулха саг тулаа.

2. ДУНДА ҺУРГУУЛЯАР

Дунда һургуули дүүргэһэн зарим хүбүүд, басагад аттестат абанхайшье һаа, ажабайдал гээшые мэдэхэгүй, «хара хилээмэнэй» амта үзөөгүй байдаг. Тиимэһээ найман жэлэй политехническэ һургуулинуудые нээхэ гэһэн хараа бодол маша зүб.

Бурят һургуулиин 5—8-дахи классуудта ород, хари хэлэнүүдһээ бэшэ предмедүүдые бурят хэлэн дээрэ зааха хэрэгтэй. Түрэлхи хэлэн дээрээ обществын, түүхын хүгжэлтын хуули ёһонуудые үхибүүд бүри гүнзэгыгөөр ойлгохо, бурят хэлэ, литератураяа тон һайнаар мэдэхэ болоно. Бурят һургуулинуудта немец, француз, англи хэлэнүүдые шудалхаһаа гадна, манай зүүн зүгэй хүршэнэрэй — социалистическэ Хитад, Монгол оронуудай хэлэндэ һурадаг болоо һаань һайн байгаа.

Дунда һургуулиин эхин шатые дүүргэһэн хүбүүд, басагад заабол токарь, слесарь, шофёр, комбайнер гэхэ мэтэ мэргэжэлтэй болодог һаа, гүрэндөө бүри ашатай туһатай байха, өөһэдөөшье урматайгаар хүдэлхэ һэн.

Экономическа талаараа ехээр хүгжэнги колхозуудые интернат-һургуулиин барилгада мүнгэн зөөри һомолхыень уялгалаа хада зүйтэй байха һэн ха. Тэрээнһээ гадна, колхознигуудайнгаа үхибүүдэй уялгата һуралсалаа дүүргэхэ хэрэгтэнь колхозой правлени тусхай харюусалгатай болохо зэргэтэй байгаа.

3. МЭРГЭЖЭЛ ОЛОХО ҺУРАЛСАЛААР

Улан-Удэ хотын дунда һургуулинуудые үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой болгохо шухала. Юундэб гэхэдэ, городтомнай промышленна хэдэн томо предприяти хүдэлдэг, тэдэнэр һургуулинуудые шухала хэрэгсэл, түхеэрэлгөөр бүрин хангаха дүүрэн аргатай байха. Тэрэшэлэн зарим һургуулинуудые колхоз, совхоз худар нүүлгэжэ абаашабал баһал таатай байха бэшэ гү. Улан-Удэдэ зооветеринарна институдай бии хадань, хүрэ хүрэһөөр хүдөө ажахын техникумые али нэгэ аймаг руу абаашабал дээртэхэ ёһотой. Лесотехническэ техникумые Заиграйн аймагай нэгэ томо леспромхоздо абаашахада яаха юм?

Республика доторхи РТС, МТС-үүдэй дэргэдэ хүдөөгэй техническэ училищинуудые тогтоомоор. Тэдэ училищинууд хүдөө ажахын механизаторнууд, барилгашадые, мүн ондоошье техническэ мэргэжэлтэдые олоор бэлдэхэ ха юм.

4. ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛЯАР

Түбхын түрүүндэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдые университет болгохо шухала. Юундэб гэхэдэ энэ институт дүүргэһэн багшанар нилээд олошоронхой, зариманиинь ондоошье ажалда орохо баатай болодог. Арадай ажахын бүхы һалбарида хүдэлжэ, арадайнгаа соёл культурые хүгжөөлсэхэ инженернүүд, врачууд, химигүүд, физигүүд гэхэ зэргын олон мэргэжэлтэдэй хэрэгтэй болохонь элитэ. Багшанарай институдые университет болгохоор база бии болоо жо байна. Тус институдые политехническэ институдай заочно һалбаритайнь нэгэдүүлээ хада университет болохо тээшээ бүришье дүтэлхэ. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделенидэ мэдэлтэй Бурядай комплексно институдай эмхидхэгдэһэн ушар университедтэ зааха эрдэмтэд, профессорнүүдые Улан-Удэдэмнай бии болгохонь гээшэ. Энэ арга боломжые алдангүй хэрэглэе.

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тезисүүд соо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд манай республикын һургуулинуудай һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ нилээд һайнаар нүлөөлжэ, һургуулинууднай ажабайдалтай нягта холбоотой болохонь лабтай.

А. Мангатханов,
КПСС-эй гэшүүн.

Ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулагшад

Дархан нэрээ нэрлүүлһэн хүн

Зунай аама халуун... Нэгэ иимэ үдэр гуша гаран залуу хүбүүд зүүн зүгые барижа, поеэддо һуугаад гараа бэлэй. Ажабайдалай үргэн ехэ замда һаяхан орожо ябаһан хорёод наһатай эдэ хүбүүд Бурят орон тухай балай ехэшье юумэ мэдэхэгүй һааб даа. Тиигэбэшье һураһан, заншаһан нютаг, городтоол адлирхуу газарта ошохоёо ябаһан хүн тэрээн тухайдаа бодоодшье үзэдэг гээшэ. Теэд һаяшаг лэ хүгжэжэ эхилһэн Бурядай түб хото оронойимнай агууехэ город—Ленинградтай хаанаһаа сасуулхаар байха һэм.

«Бурядай гигант» гэжэ арад зоной дунда алдаршаһан паровозо-вагонно завод тиихэ үедэ һаяхан баригдажа эхилһэн юм. Мүнөө социалистическэ городогой байдаг газарта ой тайга шууяжа байгаа бэлэй. 1935 оной зунһаа бүри хүйтэн болотор Культурын ордоной барилгын оршондо сагаан майхануудай татаатай байдагые ПВЗ-гэй үнинэй хүдэлмэришэд мэдэхэ байха. Бэрхэшээлгүй юун байгша һэм, бултыень лэ дабаха хэрэгтэй ха юм.

Хүдэлмэришэн солоёо дуудуулһан Е. Г. Курочкинай замые он жэл дамжуулан харуулха болоо һаа, «Бурядай гигантын» түүхэтэй нягта холбоотой байха.

Баян намтартай энэ хүдэлмэришэнэй хэһэн, бүтээһэн юумэн нилээд ехэ. Эндэ ерэһэн сагһаа хойшо заводой ехэ цехүүдэй нэгэндэ—инструментальна цехтэ ажаллажа байдаг. «Анха түрүүн ороходом, энэ цех комсомол-залуушуулай гэгдэдэг байһан юм, хүдэлмэришэдэйнь 90 процент залуушуул байгша һэмди» гээд нүхэр Курочкин хөөрэнэ.

—Энэл эндэ 24 жэл харуулдагшаар ажаллажа байнаб,—гээд Евгений Григорьевич гурбан станогой байһан газар худар заана. Энэнь бага болзор бэшэ даа. Станогой дэргэдэ ходо хүл дээрээ байжа, элдэб нарин зүйлнүүдые харуулдан бэлдэдэг ха юм. Энэл хүн Эхэ оронойнгоо аша туһада хубитаяа оруулаа, ажалдаа шалгараашадай нэгэн болоно.

Инструментальна цех гээшэмнай нарин хэрэгсэл бүтээн гаргадаг байһаниинь мэдээтэй. Паровоз, вагонуудта орохо элдэб зүйлнүүдые харуулдадаг, хяргадаг бшуу.

Гурбан станок бэе бэеһээ холо бэшэ зайтайгаар тодхоотой. Тэбхэр, гонзод гэһэн, ехэшье, багашье—элдэбын хэбэй түмэр тэрэ багтань табяатай. Эдэниие харуулдаха заабари—зурагууд (чертежууд) стол дээрэнь байдаг. Баһа нүгөөдэ стол дээрэнь «Локомотив» газетэ, ондоошье хэрэгсэлнүүд бии. Энэмнай Евгений Григорьевичын хүдэлмэрилдэг газар гээшэ. Станок бүхэнэйнь хажууда түмэр зоргодоһон дүүрэн. Гурбан станок дээрэ ондо ондоо хэрэгсэл (детальнууд) харуулдагдана. Ажалдаа мэргэжэһэн дархан гараараа бултыень ябаса таарулаад, тэдэнээ удаа удаагаар табина. Гурбадахяа бэлдэжэ ябуулһанай һүүлээр түрүүшын хоёр тээшээ хараха хэрэгтэй. Баһа нэгэ һамбаандаа чертёжоо хараха, харуулдагдажа байһан түмэрөө хэмжэхэ хэрэг гарана. Василий Зеленин гэжэ залуу хүбүүнэй ерээд юумэ асуухадань харюусажа, зүбшэжэ, заажа байдаг юм. Цехын начальнигтайшье хөөрэлдэхэ саг болоно. Тиигэбэшье ганса станок дээрэ хүдэлэгшэ шэнги хаанаһаа байхаб даа. Хэзээшье хүсэ шадалаа ехээр гаргаа юм байха.

Олон станок дээрэ хүдэлхэ гээшэ үнихэнэй дэлгэрһэн түрүү арга мүн байһаниинь элитэ. Олон станок дээрэ хүдэлжэ тэбхэжэһэн хүнүүд Эхэ орондоо нилээдгүй ехэ продукци түсэбһөө гадуур үгэнэ бшуу. Арба гаран жэлдэ гурбан станок дээрэ хүдэлжэ ябахадаа Е. Г. Курочкинай бүтээһэн юумэн амаргүй ехэ байха. Үшөө һара бүриингөө даабарие 500 процент алдадгүй дүүргэдэг. Эдэ бүгэдые бултыень тоолоод үзөө һаа, энэ хүнэй гүрэндөө алмалта, арьбалалта хэһэниинь айхабтар ехэ болохо.

Һайнаар хүдэлхэдөө тэрэнэйнгээ зэргээр ехые олодог: һара соогоо дунда зэргээр 2100 түхэригэй түлөөһэ абадаг байна бшуу.

— Юрын хүдэлмэришэн байһандаа голхордоггүй, харин омогорхожо ябадагби. Предприятида ажаллахаһаа хүндэтэй юун байхаб гэжэ залуушуулда хэлэхэ байнаб,—гээд Евгений Григорьевич дабтан хөөрэнэ. Тэрэншье буруу бэшэ. Эхэ оронойнгоо баялигые арьбадхаха хэрэгтэ бэеэрээ хабаадажа ябахадаа омогорхонгүй яаха һэм. Үнэн сэхэ ажалаараа бүгэдэндэ хүндэтэй болоһон энэ хүдэлмэришэн манай гүрэнэй дээдын засаг түрэдэ хоёр удаа һунгагдаһан байха юм.

Тус цехтэ хэдэн станок дээрэ хүдэлдэг хүнүүд олон. Эдэнэй хажууда хүдэлжэ, харуулдагша болоһон мүнөөхи Василий Зеленин хоёр станок дээрэ хүдэлдэг болоһоор үнихэнэй. Гүлмэр залуухан бэетэй, һаяхан лэ 18 хүрэжэ ябаһан энэ хүбүүн аха нүхэрэйнгөө замаар дагажа ябадаг. Һарынгаа даабарие 200 гаран процент дүүргэдэг.

Евгений Григорьевич гансал өөрынгөө мэргэжэлые нарижуулан, хамар дороо хараад лэ ябадаг хүн бэшэ. Эндэ ерэһэн сагһаа хойшо хүнүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар хэһэн юумэнь ехэ. Энэ цехын бүхы хүдэлмэришэдэй 90 процентнь Е. Г. Курочкинай шабинар юм. Евгений Григорьевичын хэһэн, оролдоһониинь эдэ баримтанууд дээрэһээ эли тодо болоно бээз. Хүнүүдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаха гэжэ оролдохоһоо гадна, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Үнинһөө хойшо комсомолой болоод партиин харюусалгата даалгабари дүүргэдэг: цехынгээ комсомолой организациин секретариин орлогшо байһан юм, мүнөө цехын партийна организациин секретаряар хүдэлнэ.

Инструментальна цехынхид КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ шэнэ уялгануудые абаад, заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта ажалай ехэ бэлэг бэлдэлсэжэ байнхай.

Д. Гармаева.

ЭРХИМ СОРТЫН ҮРЭҺЭ ХААБА

Ерэхэ долоон жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые Хориин аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Кирюхин, парторганизациинь секретарь нүхэр Байбородин) үнэн зүрхэнһөө халуунаар һайшаан угтажа, баяр баясхалангай оршон байдалда зүбшэн хэлсэжэ байна.

Мүнөө артелиинхид ерэхэ 1959 оной хабарай тарилгада эртээнһээ эрхимээр бэлдэжэ, үрэһэ хүрэнгэ һайнаар сэбэрлэхэ, трактор, машина, зэмсэгүүдээ хаһа сагтань заһажа, түгэс бэлэн болгохын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Тус колхозойхид энэ жэлдэ хамта 3137 центнер тариянай үрэһэ хааха түсэбтэй аад, ноябриин 21-нэй мэдээгээр эндэхи бригадануудтань бүхыдөө 3202 центнер һайса сэбэрлэгдэһэн, эрхим сортын тариян үрэһэндэ хадагалагданхай. Бүхы үрэһэ хүрэнгэнь һайнаар сэбэрлэгдэжэ, сагаадагдаһан, заһагдаһан амбаар, складта хаагдаа.

Ц. Галсанов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Декадада бэлэдхэл ехэ һулаар ябажа байна"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын октябриин 3-най номерто толилогдоһон статья соо 1959 оной түрүүшын хахадта Москвада болохо Бурядай искусство, литературын декадада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябана, декадын үедэ табигдаха зүжэг, оперо, балетдүүдэй репертуар тодорхойлогдоогүй, дуу хатарай ансамбль уран һайханай хүтэлбэрилэгшэгүй байһаар гэхэ мэтэ олон дутагдал тэмдэглэгдээ һэн.

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Р. С. Сафроновой редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба.

Декадада бэлэдхэл тухай асуудал театрнуудай, филармониин, уран зураашадай Союзай партийна организацинуудай, коллективүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Декадын үедэ харуулагдаха зүжэгүүдые, концертын программануудые идейнэ удхынь, уран һайханайнь талаар һайжаруулхын хойноһоо театрнууд, филармони, уран һайханай бүлгэмүүд эршэмтэйгээр хүдэлжэ эхилээ.

Декадын репертуар тодорхойлогдоо. Оперо, балетдэй театр «Князь Игорь» гэжэ оперо, «Ангара дангина», «Инаг дуранай түлөө» гэжэ балетдүүдые, бурят драмын театр «Тайфун», «Ухаанһаа болоһон уйдхар», «Будамшуу», «Түрүүшын жэл» гэжэ пьесүүдые, мүн ород драмын театр хэдэн зүжэг декадын үедэ харуулха. Хэжэнгын, Тарбагатайн аймагуудай, үшөө Эхэ-Куналей тосхоной дуушад, зооветинститудай хатаршад декадада хабаадалсаха болоо.

«Бурят үнэндэ» бэшэһэнэй һүүлээр декадада бэлэдхэл тухай асуудал декада үнгэргэхэ комитедэй заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

КОММУНИСТНУУД ҺУРАЛСАНА

Партийна һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын һара дүүрээд, хоёрдохинь эхилэнхэй. Хэшээлнүүд хаа хаанагүй һониноор, эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Теоретическэ конференцинүүд болоо.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд нёдондо жэл эрдэм һургууляа дээшэлүүлхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандадаг байһан юм. Мүнөө кружогой хүдэлмэри шэнэдхэн табигдаад, һуралсалынь һайжараа. Пропагандист нүхэр Бадмаев зарим шухала асуудалнуудые һурагшадта өөһэдөөрнь бэлэдхүүлдэг байна. Кружогто һурагшад политическэ, уран зохёолой номуудые олоор уншадаг болонхой. Һуралсалай жэлэй эхилһэнэй удаа хахад һара болоод, «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн В. И. Ленинэй номоор теоретическэ конференци эмхидхээ һэн. Кружогой бүхы һурагшад В. И. Ленинэй энэ ном уншаһан, тобшоор бэшэжэ абаһан, лекци шагнаһан байгаа. Иимэ бэлэдхэл хэһэнэй ашаар конференцинь һонирхолтойгоор үнгэрөө. Комплексно бригадын бригадир нүхэр Цыбиковэй, механизатор Битухеевэй, колхознигууд Андреев, Бабушеев болон бусад хэдэн һурагшадай хэлэһэн үгэһөө харахада, социалистическэ байгуулалтада орохо Ленинэй түсэбэй удхашанарые эдэнэр һайса ойлгоһон байна.

Мүн Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд партиин түүхын түрүүшын темэнүүдые ехэ һонирхожо үзөө. 6 хэшээл хэжэ, арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоохо темэ үзэхэдөө мүнөө үеын шухала шухала зорилгонуудта анхарал табилсана.

Ажахын тоосооной үүргэ тухай хэлэхэ зуураа, комплексно бригадын бригадир нүхэр Колодин, түсэблэгшэ нүхэр Максимова энэ зорилгын мүнөө шухала удхашанартай болоод байһан тухайда хүнүүдэй анхарал хандуулаа. Нүхэд Аверочкин, Ушаков гэгшэд социалистическэ мүрысөөн, ажалай урмашуулга, тус колхоздо ямараар дэлгэрүүлэгдэжэ байнаб гэжэ харуулба. Бригадир нүхэр Колодин, бүридхэлшэ нүхэр Лапин энэ асуудалда илангаяа ехэ анхарал хандуулжа, бии байһан дутагдалые шүүмжэлээ. Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ ехэ эдэбхитэйгээр, олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө.

Бурят дунда һургуулиин дэргэдэ философи шудалдаг семинарайхид: «Материализм болон эмпириокритицизм» гэжэ В. И. Ленинэй ном соо партиин философско эшэ үндэһые тодорхойлон зохёолго, тэрэниие хамгаалга» гэһэн темэтэй теоретическэ конференци үнгэргөө. Мүн «Ажал хүдэлмэриин, коммунистическэ хүмүүжүүлгын асуудалнууд» гэһэн темые Тамирай дунда һургуулиин теоретическэ семинарта һургуулиин мүнөө үеын зорилготой нягта холбоотойгоор үзөө.

Кировэй нэрэмжэтэ, «Путь к коммунизму», Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудтахи экономическа кружогуудай хэшээл нёдондонойхиһоо эмхитэй һайнаар эхилэнхэй.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоздохи үйлэдбэриин экономико шудалха кружогто «Бурядай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ арга боломжонууд», «1959 ондо колхозой ажахые хүгжөөхэ арга боломжонууд», «Социализмын экономическа база» гэһэн темэнүүдые үзөөд байна. Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ уһалалгын удхашанар ехэ гэһэн асуудалые «Путь к коммунизму» колхозой кружогто зүбшэн хэлсээ.

Колхозуудаар ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ темые экономическа кружогууд, семинарнуудта үзэнэ. Ждановай нэрэмжэтэ колхоздохи кружогойхид энэ темэтэй һайн танилсаа. «Ажахын тоосоон, тэрэнэй гол гурим» гэһэн лекцидэ кружогойхидһоо гадна, олон колхознигууд хабаадаһан байха юм. Энэ хэрэгтэй һайса танилсахын тулада хоёр хүниинь Амурай областиин нэгэ колхоздо ошожо ерээд, кружогой хэшээл дээрэ хөөрэжэ үгөө. Энээнииень хүнүүд ехээр һонирхоо. Мүнөө энэ колхоз ажахын тоосоондо орохоор колхознигуудай ажалта үдэрэй түлөөһые мүнгөөр үгэхөөр бэлдэжэ байна. Энэл асуудалаар районой экономическа конференци үнгэргэгдөө.

Һуража байһан хүнүүдтэ туһаламжа болгон, КПСС-эй түүхээр олон лекци уншагдажа эхилээ, айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет, партийна организацинуудаар асуудалда харюу үгтэжэ байдаг болонхой.

Гэбэшье партийна һуралсалдахи дутагдалые дууһан усадхажа шадаагүйбди. «40 лет Октября» колхозой, аймпотребсоюзай партийна организацинуудта хэшээлэй таһалдаһан ушар бии.

Партиин айкомой пропаганда, агитациин таһаг түрүүшын хэшээлнүүдэй шанар тухай асуудал айкомой бюро дээрэ хэлсэхээр бэлдэжэ байна. Саашадаа партийна һуралсалые бүри һайн, удха түгэлдэр болгохын түлөө оролдохобди.

И. Полякова, КПСС-эй
Кударын айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

ОЛЕКО ДУНДИЧ

Горькиин нэрэмжэтэ киностудиин, мүн «Авала-фильм» гэдэг Югославиин студиин хамтадаа бүтээhэн «Олеко Дундич» гэжэ картина республика доторхи кинотеатрнуудаар харуулагдажа эхилээ.

Граждан дайнай гал дүлөөр соробхилhон, hүрөөтэй 1918 он. Украинын нэгэ багахан городто байрлаhан, плендэ абтаhан серб солдадуудай корпусые сагаантанай ноёд бэе тээшээ татаха, революционно арадай урдаhаа тэмсүүлхэ гэжэ hэдэнэ. Таряашан, хүдэлмэришэн уг гарбалтай тэдэ солдадууд сагаантанай талада орохоёо, дарлагдаhан зоной урдаhаа тэмсэхээ ог таhа арсана. Дайлалдахаяа арсахые идхаhан, эсэргүүсэлтэ үүсхэhэн дүрбэн солдадые буудан алаха гэжэ шиидхэгдэнэ. Тэрэ шиидхэбэри дүүргэлтэ болгохыень офицер Олеко Дундичта даалгагдаhан байгаа. Взвод солдадуудта нэгэн доро буудагдахаяа байhан баатарлиг дүрбэнэй ганга жалгын эрмэг дээрэ зогсоод байхыень харахадаа, хүнэй досоо доhолхоор. Буудалгын команда үгэхээ тэбшэжэ ядаhан офицер Дундич шалбааг соогуур hөөргэ уруугаа алхална. Офицер хүн аад, захиралта дүүргэнгүй байхада хэды хүндэшье hаань, hөөргөө эрьелдэн арилагты, саашаа алхалагты гэжэ солдадуудтаа захирна. Ами наhаяа абаруулhан солдадуудай тээлмэрдэшоод, зог татан байхада, Олеко Дундич тэдэниие намнажархина. Олеко Дундичые угтажа баряад, удаань түрмэдэ хаана. Тэндэ байхадаа ород революционернүүдтэй танилсана. Заатагүй буудагдан алагдаха байhан Олеко Дундичые революционно хүдэлмэрилэгшэдэй отрядууд түрмэhөө сүлөөлнэ.

Серб солдадууд Олеко Дундичые өөрынгөө командир болгоод, бултадаа Сальска талые гаталан, Климент Ефремович Ворошиловай сэрэгүүдтэй ниилэхээ морёор дабшан ошоно. Эгээл эндэ—К. Е. Ворошиловай халуун анхарал, шадамар хүмүүжүүлгэ доро Олеко Дундичын алдарта дайшалхы зам эхилнэ. «Үхибүүн шэнги илбарай зүрхэтэй аад, арсалан шэнги хүн» гэжэ тэрэниие К. Е. Ворошилов образноор, мэргэнээр сэгнэhэн байха. Баатар зоригто Дундич нэгэдэхи морито сэрэгтэ ябалсажа, революциин дайсадта үрэ зүрхэнhөө зэбүүрхэн, эсэстээ хүрэтэр, гам хайрагүйгөөр дайлалдана. Нэгэдэхи морито сэрэгые командалагша Семен Михайлович Буденный, Олеко Дундичын баатар габьяае, дайсадаа үзэн ядадагые, нүхэдтөө үнэн сэхэ байhые тодоор ойлгожо, hайн шанар шэнжыень революциин хэрэг руу шэглүүлдэг, дайшалхы зам заажа үгэдэг, алдуу эндүүень заhаруулдаг байhаниинь фильм соо тодоор харуулагдана.

Фильмын гол геройн рольдо наадаhан, Югославиин артист Бранко Плеша гэдэг Олеко Дундичын «арсаланда адли хүн аад, үхибүүн шэнги илбарай зүрхэтэй» байhыень тон тодоор харуулхаhаа гадна, өөрынь үндэhэ яhатанай хүн болохолоороо, геройнгоо хэлэнэй нугалбари, аяг зангые угаа адляар гаргана гэжэ hанахаар. Олеко Дундичын бүхы дайшалхы ябадал, тулалдаан соогуур тэрэнэй инаг ород басаган Галя хамта ябалсана, хамта илалта туйлалсана.

Олеко Дундичын үнинэй нүхэр байhан аад, дайсадай тала руу орожо, тагнуулшадай удамаршан болоhон Ходжич гэдэгэй хоротой, мэхэтэй ябуулганууд фильм дотор бэрхээр харуулагдана. Дундич Ходжич хоёрой хоорондо айхабтар шанга тэмсэл болоно. Антантын генерал Ренуарын адьютант боложо хубсалаад, генерал Мамонтовай угтамжын наадан дээрэ Ходжичые алаад, «бэеэ тушаагты, бидэ ошохоёо байнабди» гэжэ генерал Шкурода С. М. Буденнын эльгээhэн бэшэгые Ходжичын үбсүүн дээрэ орхёод, Олеко Дундич зугадан тэрьедэнэ.

Олеко Дундич баатарлиг зоригоороо нүхэдөө гайхуулна. Дайсадай сэрэгүүдэй дундуур сахилгаан хурдаар гүйлгэжэ ороод, hалгай гараараа дайсадые hэлмээр сабшаха зуураа, баруунаараа—буудажа үрдидэг байhаниинь харагдана. Нэгэдэхи морито сэрэгэй зэргэдэ ходо ябалсаhан Олеко Дундич мохошогүй зоригтой, үсэд нэтэрүү байhанаа бүхы байлдаануудай үедэ харуулна...

Алибаа юумэндэ түбhэндэ, хэрэгтэй сагтаа даруу зантай, айхаяа мэдэхэгүй Олеко Дундич дайсадайнгаа дундуур ороод, орёо даабаринуудаа заатагүй дүүргэжэ ябахадань, сэдьхэлээ хүдэлмөөр. Француз, ород хэлэнүүдые hайн мэдэдэг байhан туладаа сагаантанай офицер, генералнуудай дунда ороод, hэжэглэмээр бэшэ, hанаамгай hүбэлгэнөөр ябахадань, айхабтар туhатай байhан ха.

—Артист,—гэжэ С. М. Буденный Олеко Дундичые сэгнэдэг байгаа.

Олеко Дундичын олон ушаралта ябадалай эгээл эли тодонь гэхэдэ, генерал Мамонтовай штабай дэргэдэ байдаг, Антантын түлөөлэгшэ француз генерал Жобер гэдэгые хулгайлжа абаашаад, тэрэнэй абажа ябаhан стратегическэ түсэбүүдые командованидаа үгэhэн байна...

Совет болон югослави киношодой хамтаржа гаргаhан «Олеко Дундич» гэжэ фильм революционно темэтэй hүүлэй үеын эрхим фильмнүүдэй нэгэн гэжэ тооломоор. Сценариин авторнууд Л. Луков, М. И. Исакович, М. Кац гэгшэд Олеко Дундичын орёо гэгшын дайшалхы ябадалнуудай хэдышье олон байгаа hаань, тус тустань илгаруулмаар найруулан зохёожо шадаа гээшэ ха. Ород хүнүүдэй рольдо ород артистнар, Олеко Дундичын яhатанай рольдо өөрынь яhатанай артистнар наадахадаа, газаа түхэл шэнжэ, абари зан, аяг ааша мэтыень үнэншэмөөр харуулжа, герой бүхэнэй образые тодорхойгоор гаргаа гэжэ hанамаар.

К. Е. Ворошилов (артист В. Трошин), С. М. Буденный (Л. Свердлин) хоёр манай Эхэ орондо тохёолдоод байhан түгшүүрилтэй бэрхэ сагта улаан сэрэгүүдые ухаансараар, холын хараатайгаар хүтэлбэрилжэ, илалтаhаа илалтада хүргэн, ямар ехэ түүхэтэ хэрэг толгойлhон хүнүүд бэ гэжэ харуулагдана. Мэхэтэй, хара hанаатай дайсан Ходжич (артист М. Пузич), революциин дайсад—генерал Мамонтов (артист Б. Ливанов) генерал Шкуро (С. Лукьянов) гэдэгүүд юрын ахир яяр амитад бэшэ, хара тархяа хайрлангүй, Совет засагые унагааха хүсэлтэй нохосууд байhаниинь баhал баагүй тодоор фильм соо харуулагдана.

Бүхы дэлхэй дээрэ пролетарска революциин илан мандахын түлөө ами наhаяа алдатараа тэмсэhэн, серб арадай үнэн хүбүүн Олеко Дундичын жэшээтэ образые харуулхынгаа хажуугаар, тэрэнэй тэмсэhэн хэрэгэй мүхэшэгүй мүнхэ байhыень дахин дабтана.

Ш. Бадлын.

Шухала хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэнэ

Союз дотор хүн зоной тоо бүридхэхэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл Улан-Удэ городой Железнодорожно райондо эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэридэ тус район дотор 250 гаран хүн хабаадуулагдахаар хараалагдана. Тэдэнэр хүн зоной тоо бүридхэхэ талаар харюусалгатай бүхы хүдэлмэрииень хэжэ гараха юм.

Хүн зоной тоо бүридхэлые hайнаар үнгэргэхын тула инструктор-шалгагшад ажалшадай ажаhуудаг газарнуудые hайнаар мэдэхэ, тэдэнэй дунда энэ хүдэлмэриин удха шанар тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха байна. 1959 оной январиин 23-hаа февралиин 1 хүрэтэр даалгагдаhан участогтаа ябажа, хүн бүхэнэй тоо бүридхэлгэдэ оруулагдаhаниие шалгажа үзэхэ юм.

Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдхэхэ комитет инструктор-шалгагшадай түрүүшын бүлэгтэй 4 хоногой заняти үнгэргэбэ. Занятида хабаадалсагшад хүн зоной тоо бүридхэлгые хайшан гэжэ үнгэргэхэ талаар табигдаhан зорилготой танилсажа абаа. Инструкторнууд Л. Киселев, А. Погребной, К. Бортников болон бусад үзэhэн программаяа hайнаар шудалжа гараа.

Н. Спицын.

Чечено-Ингушска АССР. Грозненско химическэ заводой гурбадахи ээлжээнэй барилга түлэг дундаа ябажа байнхай. **Зураг дээрэ:** полиэтилен, холимол спирт гаргаха пеэшэнүүд хабсарагдажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Москвагай шатаршад РСФСР-эй чемпион болобо

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 26. (ТАСС). Шатараар РСФСР-эй Хүндэлэлэй кубок абахын түлөө мүрысөөндэ хахад финальда шалгаржа гараhан арбан команда хоёр неделиин турша тулалдаба. Команда бүхэндэ 6 эрэшүүл, 2 эхэнэр шатаршад байлсаа.

Мүрысөөнэй түгэсхэлэй урда тээхи турта хоёрхон командын (Свердловско, Московско областьнуудай) нэгэдэхи hуури буляалдаха болоhониинь элирээд байгаа. Гэбэшье, свердловскынхид нүгөөдүүлhээ 3 очкогоор үлүү байгаа. Түгэсхэлэй урдахи 8-дахи турай наадаанда хүн зон хэээ хэээнэйхиhээ олоороо сугларба. Тэд тудажа ерэhэн эдэ хоёр командын тулалдаан тэнсэлгээр дүүрэв.

Свердловскынхид Москвагай шатаршадhаа 3 очкогоор үлүү хадаа чемпионат дээрэ түрүүлхэбди гэжэ найдаха гүйсэд аргатай байгаа. Гэхэ зуура, свердловскынхид hүүлшын тур дээрэ Горьковско областиин шатаршадтай наадахадаа 4:4 гэhэн тоотойгоор тэнсэшоо. hүүлшын турта Татарска АССР-эй шатаршадтай наадаhан москвагайхид 7:1 тоотойгоор шүүжэрхёо.

Иигэжэ нэгэдэхи hуури буляалдажа ерэhэн эдэ хоёр команда абажа боломоор 72-hоо тус бүридөө 44,5 очкотой болоо. Шатарай наадаанай ёho гуримаар нэгэ матч үлүү абаhанайнгаа түлөө Московско областиин команда мүрысөөнэй нэгэдэхи hуури эзэлжэ, шатараар РСФСР-эй ехэ мүнгэн кубогта хүртэбэ. Свердловскын шатаршад хоёрдохи hуури эзэлээ. Гурбадахи hуурида Новосибирскэ областиин шатаршадай залуу команда гаралсаа. Турнирна таблицын удаадахи hууринуудые Ленинградска областиин, Татарска АССР-эй, Челябинска областиин, Бурядай АССР-эй командануд эзэлээ.

Шатараар РСФСР-эй командна 5-дахи чемпионат залуушуулай дунда шатар наадалгын ехээр хүгжэжэ байhаниие харуулба.

ХИЛЫН СААНАhАА

МАО ЦЗЭ-ДУН КИМ ИР СЕН ХОЁР ХЭЛСЭЭ ХЭБЭ

ПЕКИН, ноябриин 26. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Уханьhаа иигэжэ дамжуулба:

Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун Корейн Арадай-Демократическа Республикын Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сен хоёр мүнөөдэр үдын хойно Уханьда хэлсээ хэээ.

Монгол арадай hайндэр

УЛАН-БАТОР, ноябриин 26. (ТАСС). Монгол Арадай Республикын тогтоhоор 34 жэлэй ойе монгол арад мүнөөдэр үргэнөөр тэмдэглэбэ. Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулан «Үнэн» газетэ түрүү бэшэг толилоо. Тэрээн соогоо иигэжэ бэшэнэ: Арадай-революционно парти түрүүтэй монгол арад хадаа гээгдэнги оронуудай капиталистическэ ёhоор хүгжэхэ шатые алгасан гараад, социализмда сэхэ орожо шадаха гэжэ агууехэ Ленинэй заааhан заабариие хүтэлбэри болгон, гансахан лэ зүб замда, социализм байгуулха замда ороhон байна.

Арадай засагай тогтоhонhоо хойшонхи үе соо Монгол улас ехэ амжалта туйлаа гэжэ статья соо тэмдэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, энэ үе соо малай тоо толгой 2,5 дахин олон болоо. Коопераци байгуулхын түлөө хүдэлөөн орон дотор мүнөө бүри үргэдэжэ байнхай. Ажалша малшадай ажахынуудай 56 процентнь мүнөө кооперативуудта нэгэдэнхэй. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность амжалтатайгаар хүгжэнэ. Руда, нефть малтан абаха, мүн энергетическэ гэхэ зэргын хүндэ индустриин hалбаринууд байгуулагдаа. Мүнөө арадай ажахын бүхы олзо доходой хахадынь промышленностьhаа ородог юм. Соёл культурын байгуулалтада, арадай элүүрые хамгаалгада ехэ амжалта туйлагдаа.

Өөрынгөө хүгжэлтэдэ бүхэли түүхэтэ үеые — капитализмын үеые алгасан гараhан монгол арадай үльгэр жэшээ эрхэ сүлөөтэй болоhон арадуудай ямар ехэ гайхамшагта юумые зохёон байгуулжа шадаха байhыень эли тодоор гэршэлэн харуулна. Монгол арад МНРП-гэй XIII съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгожо, социалистическэ оронуудай арадуудтай хани барисаагаа бэхижүүлжэ, марксизм-ленинизмын тугые дээрэ үргэн ябажа, социализм байгуулгада шэнэ ехэ амжалтануудые туйлаха гэжэ «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Венгриин Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай сесси

БУДАПЕШТ, ноябриин 26. (ТАСС). Венгриин Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай сесси мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Энэ суглаан 1958 оной ноябриин 16-да болоhон hунгалтын үедэ hунгагдаhан байгаа.

Шэнээр hунгагдаhан Гүрэнэй суглаан 338 депутадhаа бүридэнэ. Тэдэнэй 50 шахуу процентнь хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд, 22 шахуу процентнь таряашадай түлөөлэгшэд юм. Гүрэнэй суглаанай депутадуудай дунда 62 эхэнэр бии.

Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ Иштван Доби сессиие нээгээ. Шэнээр hунгагдаhан Гүрэнэй засагай дээдэ органой депутадуудые халуунаар амаршалха зуураа, хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень Иштван Доби тэдэндэ хүсэhэн байна.

hунгуулиин Центральна Комиссиин түрүүлэгшэ Андраш Варга сесси дээрэ тоосоогоо хэhэн байна.

Удаань мандатна комисси hунгагдаад, депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгаhан байна.

БУДАПЕШТ, ноябриин 26. (ТАСС). Венгриин Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшээр Шандор Ронаи, түрүүлэгшын орлогшонороор Лайош Диньеш, Иштванне Ваш гэгшэдые мүнөөдэр Гүрэнэй суглаанай сесси дээрэ депутадууд нэгэн дуугаар hунгаhан байна.

Удаань Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшээр Иштван Доби, түрүүлэгшын орлогшоноор Карой Кишш, Даниэль Надь, секретаряар—Иштван Криштоф гэгшэд нэгэн дуугаар hунгагдаа.

Гүрэнэй суглаанай саг үргэлжын 13 комиссиин составые депутадууд баталаа.

Венгриин Арадай Республикын шэнээр hунгагдаhан Президиумэй зууршалгаар Гүрэнэй суглаан хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствые нэгэн дуугаар баталаа.

Хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшээр Ференц Мюнних баталагдаhан байна.

Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ференц Мюнних правительствын зүгhөө депутадуудта хандан тобшо үгэ хэлээ. Этигэл найдабари єгоhонойнь түлөө депутадуудта баясхалан хүргөөд, Венгриин ажалша арадай аша туhада правительство үнэн сэхээр алба хэхэ гэжэ тэрэ найдуулhан байна.

Тиигээд Гүрэнэй суглаанай сесси хүдэлмэреэ дүүргээ.

„Империалистнууд, Африкаhаа тонилон ошогты!"

Ази, Африкын оронуудай арадуудай hанал нэгэдэлгын соведэй саг үргэлжын секретариадай мэдүүлгэ

КАИР, ноябриин 26. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай арадуудай hанал нэгэдэлгын соведэй саг үргэлжын секретариадай мэдүүлгэ үсэгэлдэр эндэ болоhон пресс-конференци дээрэ соносхогдоо. Африкын арадуудай конференциин декабриин 5-да Аккрада зарлагдахаа байhые хүсэдөөр дэмжэжэ байhанаа мэдүүлгэ соогоо секретариат элишэлhэн байна.

Ази, Африкын арадуудай hанал нэгэдэлгын агууехэ хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ энэ конференци шэнэ шата боложо үгэхэ. Энэ хүдэлөөнэй эхиниинь Бандунгска конференци дээрэ табигдаад, Ази, Африкын оронуудай hанал нэгэдэлгын конференциин Каирта зарлагдаhанhаа уламжалан, бүри ехээр үргэдөө гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Ази, Африкын оронуудай арадууд эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө зэргэлжэ ябаад тэмсэхэдээ, бата нэгэдэлтэй, нягтаар hаналаа нэгэдэнги байха гээшэ империалистическэ гүрэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэймнай хүсэтэ зэбсэг болоно гэжэ ойлгоо гээд мэдүүлгэ соо саашадаа заагдана.

Африкын арадуудай хүсэн түгэлдэр, дабагдашагүй сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дэлгэржэ байhанда сошордоhон империалистнууд эдэ хоёр түбиин арадуудай хоорондо арсалдаа гаргахын, тэдэнэй эб эмхи алдахуулхын тулада элдэб мэхэ гохо гаргана. Советскэ Союз болон арадай Хитад дарлагдаhан арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бодото ханинар болон союзнигууд юм гэжэ обеёрдоггүй дээрэhээ империалистнууд коммунизмын аюул тохёолдоно гэhэн хэбэртэй худал хуурмаг үгэ тараажа, Ази, Африкын арадуудые айлгаха гэжэ оролдодог байха юм. Африкын арадуудай конференци Аккрада болоходоо, империалистическэ эзэмдэлгэhээ Африкын хүсэдөөр сүлөөрхын түлөө энэ түбиин арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе үргэдхэхэ, шангадхаха ябадалтай холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ юм. «Империалистнууд, Африкаhаа тонилон ошогты!» гэhэн уряатайгаар энэ конференци үнгэрхэ гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Ази, Африкын оронуудай арадуудай hанал нэгэдэлгын соведэй саг үргэлжын секретариат хадаа декабриин 1-дэ—империализмhаа Африкые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй үдэр—арад зоной митинг, суглаа болон демонстрацинуудые үнгэргэжэ, Африкын арадуудта хүсэд бэеэ даанхай байдал олгохо эрилтэ хэхыень Африко-Азиин hанал нэгэдэлгын бүхы национальна комитедүүдые үшөө дахин уряална. Энэ хадаа Африкын арадуудай болохоёо байhан конференциие дэмжэхэ хэрэгтэ үрэ ехэтэй туhа нэмэри болохо байна гэжэ мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр Аюулгүйн Соведэй заседани болоо. Арабуудай Нэгэдэмэл Республика Ливанда эсэргүү «Харша ябуулга» хэнэ гэhэн хэбэртэйгээр Шамунай толгойлдог Ливанай агсан правительство Аюулгүйн Соведтэ энэ оной майда гомдол оруулhан байгаа. Ливанай мүнөөнэй правительствын гуйлтаар Аюулгүйн Совет зүбшэхэ зүйлhөө энэ гомдолые гаргаха гэhэн шиидхэбэри баталан абаа. ООН-эй бүлэг ажаглагшадые Ливанай газар дээрэhээ гаргаха гэhэн шиидхэбэри Ливанай правительствын гуйлтаар мүн лэ абтаhан байна. Ливандахи событинуудай, энэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ Америкын хамааралсагын үедэ Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэреэр дурсагдаhан ажаглагшад Ливанда эльгээгдэhэн юм.

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Албаниин хүдөө тосхонууд социалистическэ ёhоор шэнэдхэн байгуулагдана

12 жэлэй саада тээ, 1946 оной ноябрьда Люшни шадарай Крутья гэжэ тосхоной таряашадай хэдэн үрхэтэ айл газараа, хүдөө ажахын зэмсэгүүдээ нэгэдхэжэ, Албаниин Арадай Республикада хүдөө ажахын түрүүшын кооператив эмхидхээ hэн. Энэнь ороной ажабайдалда туйлай ехэ ушар болоhон байгаа. Энэ ушар хүдөө ажахые социалистическэ ёhоор шэнэдхэн байгуулгада эхин боложо үгэhэн юм.

Крутья тосхонойхидой жэшээгээр бусад районуудта кооперативууд эмхидхэгдэжэ эхилhэн байна. Тэрээнhээ хойшо дүрбэн жэл үнгэрөөд байхада 90 кооператив, 1955 оной эсэс багта 300 гаран кооператив бии болоhон байна. Албаниин Ажалай парти 1946 онhоо 1955 он хүрэтэрхи үе соо хүдөө ажахыгаа нэгэдхэхэ ябадал түргэдхэхэ зорилго табяагүй hэн. Гэбэшье энэ ушар хүдөө ажахыда кооперацилха хэрэгые парти зорюута удааруулаа гэhэн удхатай бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, кооперативна хүдэлөөе саашадань дэлгэрүүлхын тулада материально-техническэ шухала база байгуулха зорилго табигдаhан байгаа. Энэ зорилгоор орон дотор машинно-тракторна станцинууд байгуулагдажа эхилээ hэн. Жэл ерэхэ тудам гол түлэб Советскэ Союзhаа хүдөө ажахын машинануудые абажа, МТС-үүдэй тоо олон болоо. Мянга гаран трактортай, олон комбайн болон хүдөө ажахын бусад машинануудтай хори гаран МТС мүнөө республика дотор хүдэлмэрилжэ байна.

Гэхэтэй хамта шухала хэрэгтэй техникээр зэбсэглэгдэhэн гүрэнэй хүдөө ажахы Албанида байгуулагдажа эхилээ. Мүнөө орон дотор 23 тиимэ ажахы бии болоо. Тэдэ ажахынууд 400 гаран трактортай, 100 шахуу комбайн болон бусад машинануудтай. Тэдэнэр мүнөөнэй агротехникын заабаряар ажахыгаа эрхилжэ hайн ургаса абана, мал ажалаа амжалтатайгаар хүгжөөнэ, эрхим сортын үрэhэ, hайн үүлтэрэй мал, үрэ жэмэстэ модо гэхэ мэтые кооперативна болон үмсын ажахынуудта үгэжэ, ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

Уhалууриин канал бариха, намаг болон намаглиг газарые хатааха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөө Албанида 100 шахуу мянган гектар газар гэхэ гү, али элдүүрилэгдэдэг бүхы талмайнь дүрбэнэйнь нэгэ хуби уhалагдадаг болонхой.

Албаниин Арадай Республикада газарые үрэжэлтэй болгохо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Табан жэлэй турша соо хэдэн олон мянган гектар газар hайжаруулагдаха юм. **Зураг дээрэ:** гүрэнэй фермэдэ кукуруза хуряажа байна. **Албаниин телеграфна агентствын фото.**

Албанида хүдөө ажахые коллективизацилха шэнэ шата 1956 ондо эхилээ. Хүсэд hайндуранай ёhoop хүдөө ажахыгаа бүри түргэнөөр, амжалтатайгаар нэгэдүүлхэ политическэ, экономическа болон ниитын таатай зохид эрхэ байдал орон дотор бии болоо гэжэ Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй декабриин пленум 1955 ондо болоходоо тэмдэглээ hэн. Партиин политикые ажалша таряашад гүйсэд дэмжэhэн байна. Мүнөө үедэ орон дотор хоёр мянга шахуу хүдөө ажахын кооператив байгуулагданхай. Элдүүрилэгдэдэг бүхы газарай 74,9 процентнь тэдэндэ хамаадана. Албаниин 27 районой долоондонь хүдөө ажахые нэгэдхэлгэ гүйсэд дүүргэгдээд байна.

Хүдөө ажахые оньhожоруулга, мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэлгэ, хүдөө ажахын элдэб янзын асуудалнуудые шэнжэлэн шиидхэдэг хүдөө ажахын хэдэ хэдэн научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудые байгуулга—эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын кооперативуудые түргэнөөр хүгжөөлгэдэ тон hайнаар нүлөөлнэ.

Томо кооперативна ажахынуудай булюу hайн байhые Албаниин ажалша таряашад хэрэг дээрээ хаража этигэнэ. Хүдөө ажахын кооперативууд үмсын ажахыда орходоо бүри hайн ургаса абана, кооперативуудай гэшүүдэй ажабайдал жэлhээ жэлдэ hайжарна. Хүдөө ажахын олон кооператив ашаанай автомашинануудые, уhалууриин насосуудые худалдажа абаа, клуб, багашагууд гидроэлектростанци, малай фермэ гэхэ мэтые баряа. Жэшээлхэдэ, 1947 ондо байгуулагдаhан Асимо Зенелиин нэрэмжэтэ мал ажалай кооперативта 45 бүлэ айл шэнэ гэрнүүдые баряа. Энэ кооператив өөhэдыгөө зайн галаар гүйсэд хангажа, эндэ талха татаха тээрмэнүүдые, малай фермэнүүдые баринхай.

Албаниин Арадай Республикын экономическа болон культурна хүгжэлтын хоёрдохи табанжэлэй түсэбтэ нэмэлтын ёhoop, орон дотороо хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ гэжэ хараалагдана.

Ф. Николаев.
(ТАСС).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00900. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4720